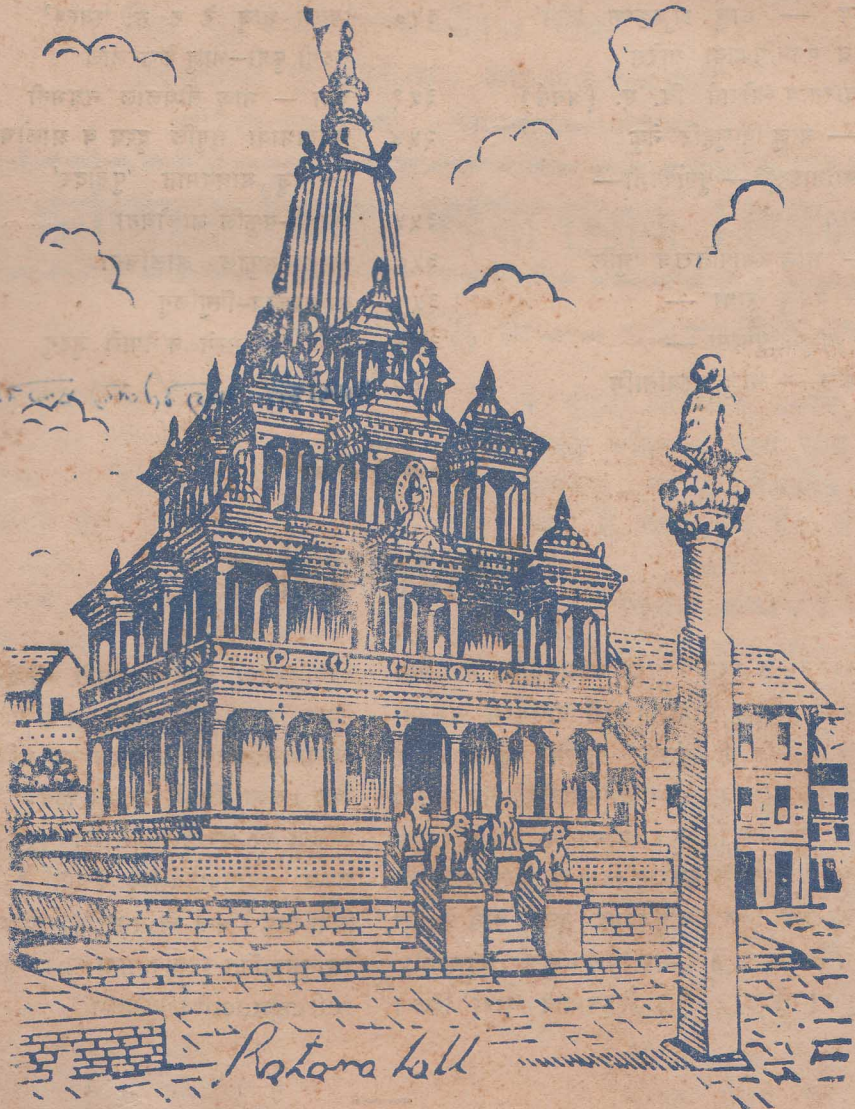

स्थलक

नेपाल भाषा प्रगतिशील

मासिक पत्र

धलक

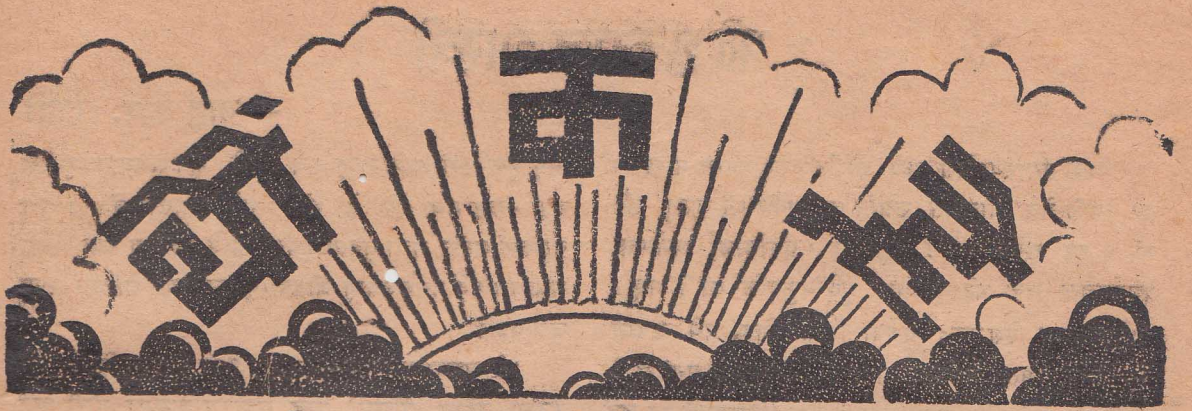
विषय	पतिल्याख	विषय	पतिल्याख
कृष्ण मन्दिर, ललितपुर		उषा किरण — भाजू रामबहादुर	
कलम — भाजू ध्रुवनारायण	३४७	कायेस्त, खोप	३६५
श्री शुक्रराज शास्त्री-भाजू सू. व. पिवा	३४८	नेपालया पुलां वंखैया छगुलि	
दीप लिस्य — भाजू ध्रुवकृष्ण 'दीप'	३५०	पवाला-भाजू रे. र. न. 'स्यस्य'	३६६
न्हुलगु दै. व. पत्रपत्रिकाया बारेस		लक्ष्मी पुजा-भाजू केशरलाल	३७०
भाजू केदारनाथ न्यौपाने वि. ए. (अनर्स)	३५१	धेवा — भाजू तीर्थलाल नम्रभनी	३७१
छगु खँ:— भाजू विष्णुहरि नेकू	२५४	शवयात्राया छगुलि दृश्य व आलोचना	
मिगुन व सागाइङ्ग — पूर्णकाजी —		— भाजू माधवमान 'पुकोदर'	३७२
'साहित्यरत्न'	३५५	व्याहाँ-सफुलि आलोचना	३७४
जीवन — भाजू रामपतिराज 'चुलि'	३५८	बवाला-सफुलि आलोचना	३७५
पति — मयजु राधा —	३५९	सम्पादकीय-पिगुलिगु	
बुदिं — भाजू बामुपासा —	३६१	विद्व बौद्ध सम्मेलन नेपाले जुइगु	३७७
ह्याउँ निभाल — भाजू 'धूस्वांशामि	३६२	आकांक्षित-भाजू शिवाजी सुन्दर	३७६

चित्तधर--जयन्ति

१९२०-१२ स च्चसापासाया तत्त्वावधाने जा सेवा सिनेमा भवने प्रसिद्ध नाटककार श्री बालकृष्ण समजुया सभापतित्वे श्री कवि श्री चित्तधर "हृदय" जुयागु ५० दं दुगु उपलक्षे चित्तधर-स्वर्ण-जयन्ति-समारोह मानये यात । थव समारोहे नेपालया विभिन्न थासयापि प्रतिनिधितयसं नेपाल भाषा पाखे भी कविजुयागु त्याग व तपस्याया वरण यायां भाषण विद्या दिल । कविजुयात यलया पाखे बेतालि चियेकाव धलि-सग व खेच-सग विल । सुथे लुपुलक्ष्मीजु भी कविजुयात मो. त. १०१ या मिहचादान यावा दिल ।

च्चसापासाया पाखे सभापति श्री प्रेमबहादुर कंसकारजु नेपाल भाषा प्रति कविजु यना दिउगु अमूल्य सेवा व निस्वार्थ वलिदानया उल्लेख यानाव अभिनन्दन-पत्र दोहलपा दिल । सभा सिधयेकाव भी कविजु थवगु बुदिंया धलि बजिया रूपे थवमहं च्वया तया दिइगु सफुलि छगुलि छगुलि सकल सभासदोपत थव कलात व केहेया पाखे इयेके विद्या दिल । अन्ते थव समारोहे न्ह्यज्याना दिइपि सकल महानुभावपित च्चसापासाया पाखे तुच्छा न (Light refreshment) याकल ।

भित्त गुगु नाना समस्यां न्यौपमा चैन

उगु समस्या दूर यायेत न्याः वया चैन "थौकहं"

सम्पादक—पूर्णकाजी उपसम्पादक—पुष्परत्न

दं ४. } कान्तिपूज, चिल्ला, चउला १०१५ } ल्या० ३।५

★ कलम ★

— भाजु ध्रुवनारायण

अधिक दुःख व भ्रान्तिगु जीवने
मदु व शान्ति कडा भति हे मने
सुख व शान्ति सदा विइकीह्य नं
कलम हे जगते सुख दायकं ।

॥१॥

समय व्यर्थ छया च्वनिर्पित नं
दुख खना परया न्हिलिर्पित नं
विइह्य भिगु व मारगु अर्ति नं
कलम हे जगते शुभ प्राज्ञ नं ।

॥२॥

प्रगति कीर्ति व मानवता हनं
भिनगु कर्म सुभास्य व बुद्धि नं
कवि व लेखक वीर धयागु नं
कलम हे जगते पद दायकं ।

॥३॥

पथिकल्य च्वनिदुःखसिया खवखं
मफु वने व अनं पथया विनां
वइत भिगु सुमार्गं क्यनीह्य नं
कलम हे जगते पथ दर्शकं ।

॥४॥

व छफुती मसियागु प्रभाव नं
व छकु भौतस छुं च्वय मात्र नं
विजयया पद हे विइकीह्य नं
कलम हे जगते शुभ दैव नं ।

।५॥

सकल मानवयात हँचीकिह्यं
अखिल बाधकयात लिचीकिह्यं
जगत स्वर्ग समान व याइह्यं
कलम हे जगते जग भिकिह्यं

॥६॥

कुशल धर्म सुकर्म स्थनीह्य नं
सकलयागु भविष्य सुधारकं
सुख व दुःखस भेद मयाइह्यं
कलम हे जगते शम दर्शकं

।७॥

कलमयागु सहाय कया जिर्न
सकल बाधक शोषण याय थां
नविन उत्तम वर्ष हया थर्न
प्रगति उन्नति याय थ्व देश नं ।

॥८॥

भो शुक्रराज शास्त्री

—भाजू सू.व. पिवा

थवहे संसारया देश मध्ये छगुलि देश नेपाल न खव । तर नेपाले मेव थास ति उन्नति व प्रगति थीं जुउगु खँने म थव छ्याये खव ? शुक्रराज, गगालाल, धर्मभक्त, दशरथचन्द्र जक भी धमाधम जुये मफुगुलि ला ? मखु । छ्याये धालसा देशभक्त देशया निति सिइ, थये खवसां वसकलपि सित धायेवला देशया गति निकइ हे सुनां ले ? थुंभी जक खये फु कि देशभक्तिया भावना मनुखतयके म्हु जुल कि अन देशे राणाशाही थुञ्जोलगु शासन दँनाव टिकये जुया च्वँनिइ । देशभक्तियागु फस अपाल न्ह्याना च्वँन कि थव-पिनगु स्वार्थे धक्का लाव वइ धकाव छम्ह जक देशभक्त खँने द्यैकल वल कि तानाशाही सरकारं वयात यखाइ, अथवा गोली तकइ । उथास उम्ह महापुरुष शहीद कहलये जुउ वइ । थये हे जुयाव भी श्री शुक्रराज शास्त्रीजुयात राणां यखावगु खव छले भी जनताया कमजोरीं यानाव राणां वसकलयात स्याये फुगु खव ।

शहीदतय छफुती छफुती हिं छम्ह छम्ह शहीद जुयेत तथारपि देशभक्त पिहां वइ । उकि हे खव शुक्रराजपि सिइसां नेपालीत राणाया विरुद्धे इलि इलि दँना वल । खला राणां खंगु खव शुक्रराजपित स्याना विल कि छम्ह जक जनता हे नं खितिक सँने फइ मखु । दुष्टम्हसयां ग्याफरतयत हे जक स्याये फइ, छ्याये फइ; तर वीर देशभक्ततयत स्यानां स्याये फइ मखु न त सिइसां देशभक्त सि हे सिइ । देशभक्तन सिये धुंकुसां म्वाना च्वँनिइ । भी शुक्रराजयात स्यावगु वि. सं. १९९७ साल माघ ९ गते खव । तर थीं नं वसकलयागु नां झी नेपाली मात्रयागु तुगले नामांकित जुया च्वँन । झी शुक्रराज जिन्दावाद ! शहीद मात्र जिन्दावाद !!

देशया निति सिइम्ह-ज्या सँनिइम्हसयागु स्वभाव मचा बेल निसै सिये दया च्वँनिइ । थुकिया अर्थ थव खव कि भिम्ह मनुखयागु जीवन चरित्रे गनं हे त्रुटियागु ज्या, अर्थात अनैतिक ज्या जुये फइ मखु । छम्ह मनुख तवधनिइ-मधनिइ वं याना वया चंगु ज्याया जक अध्ययन यात-याना स्वत धालसा सिये दव वइ । थुकि हे नैतिकता-

यागु मुल धेवां काये मद्गु खव । झी शुक्रराजयात गुलीसे कहर-कष्ट मचा बले हे भोगे याये माला वँन । तर वसकलं गरीर मना जूवसां गबेलस याये मत्यवगु ज्या याना मझाव । थव वसकलयागु जीवनी पुयेका स्वत धालसा स्पष्ट जुउ वइ ।

भी शुक्रराजयागु जन्म वि. सं. १९५० साल दिहा पुन्ही (रक्षा-बन्धन-पूर्णिमा) खुन्हु बनारस मझला गौरी घाटे जुउगु खव । वसकलया व्वा श्री माधवराज जोशी खव नापं मां श्री रत्नमाया जोशिनी । श्री माधवराज जोशीया कुरु छेँ यले बखुंबहाले खव । श्रीमती रत्नमाया जोशिनी, गुम्हमयां झी शुक्रराजयात बुयेका दिल, थीं न दि हे दिइनि । थौंकेहे वसकलया बैस ८५ देँ च्वँना च्वंगु दु । छित नेपाली मात्रं मां भालपा च्वंगु दु, चाहे छि सकल नेपालीयात जन्म मबिल खव ।

भिनिदँ ति दु बेले झी शुक्रराजयात नेपाल-भाले येँ च्वँनाव दरबार हाइ स्कूले विद्याध्ययन यायेगु सौभाग्य प्राप्त जुल । उबेलेयागु जमानास नेपाले छगुलि हे जक हाइ स्कूल दया च्वंसां थुकियागु शिक्षण प्रणाली न्ह्याको वांलाकसां मलाकसां झी शुक्रराजं थवगु देशे च्वनेगु हे इज्जत दु धकाव विद्यायागु केन्द्र बनारस तोलता नं थन कान्तिपुरे व्वं भावगु खव । धया दिसँ वसकलया व्वां व्वके हवगु खव ।

झी शुक्रराजया व्वा श्री माधवराज छम्ह आर्य समाज खव । उकि वसकल वाम्हणवाद्या कट्टर विरोधीम्ह जुया च्वँना दिल । झीसं न्ह्यागु खँया विरोध यायेत नं वया पाखें गुली गुण जुया च्वंगु दु, गुली अवगुण जुया च्वंगु दु-वांलाक मसियेक याये मजिउ । थव श्री माधवराज जोशीयात अत्रगत जुया हे च्वंगु ख । छ्याये धालसा छम्ह जक धाये थीं वसकल नं उथास छम्ह संस्कृतया विद्वान हे नं जुल । सयां जक नं छु थाये, सियां जक नं छु याये, यदि उम्हसयां देश व जनताया भिमतुन धालसा । राणा सरकारयात स्वतन्त्रता प्रेमी मयया च्वँनिइगुलि श्री माधवराज नं मिखाया धुल ति रयँनिइगुला ख हे खत । तर ढोंगी राणा-हिन्दु-शासन काले आर्य समाजया समर्थक व प्रचारक जुयाव पिलू भावम्ह

श्री माधवराज जोशीयात गथे यावसा छ्वावाये फइ धयागु कुतल मालेगु ज्या राणा दिमागे जुल । खुमिस लख त्वँव ववम्ह फँचा यात धोँलं निहुँ अतो मालाव गथे ककु ज्वँन, ठीक अथे हे श्री माधवराजयात 'नास्तिक' या दोषारोपनं ज्वँन, कपाल तत ज्याक दाल, जाति लिकाल व स्वँधने यंकल ।

व्वाम्हसयात जात छु राणां लिकाल, थुखे विद्यार्थी शुक्रराजयात दरवार हाइ स्कूल पतिना हल । अथे घयां दाजु—किजा, थव थिति, हातां नातां नं विद्यार्थी शुक्रराजयात राणायगु छ्याचोटे थव नाले मछाल । थुथास नकतिमि भिनिदँ दुम्ह शुक्रराजयात गुजोलगु जुल खइ, अनुमान यानां साध्यगु हे मखु । छँहु लिपा बल्ल छगुलि राहदानी कयाव झी शुक्रराज जुइम्ह मचा शुक्रराजं चण्डायणि गुँ गयाव नेपाल तोलता दिल । सच्चा हृदयी नेपालीत थव खँनाव कोथास च्वँनाव ताये मदयेक सुकु सुकु खल ।

भार्यं वीरगञ्जास छम्ह कका श्री हीरालाल जोशी दया च्वंगु पाखे लात । अन हे शुक्रराज च्वँनेगु यात । मचासां नचाम्हसयां थें शुक्रराजयात कमाये यायेगु ज्या थाये माल । छुँ पिगुलि न्यागुलि कलास व्वँने धुँकुम्ह जुउया निती अखवार मियेगु व राहदानी च्वयेगु यानाव जीविकोप र्जन यायेगु शुक्रराजं श्री गणेश यात ।

छुँ न्हु लिपा श्री माधवराज जोशी जेलं बिस वल । वीरगञ्जं काय शुक्रराजयात नाप ज्वँनाव हिन्दुस्थान थ्यंकव झाल । अपाल हे दुख कष्ट ननं काय व व्वा देहरादुने आर्य समाजी स्वामी अच्युतानन्दजुया थास थ्यंकव झाल । अन स्थायी रूपं च्वँना नं दिल । अनं सिकन्दरावाद भ्वायव गुरुकुले च्वँनाव 'शास्त्री' पास नं याना दिल ।

आव छु मानि । थवगु प्वाथ थँनेत थवम्हं हे शुक्रराजं कमाये याये फत । इलाहावादे डि. ए. यू. स्कूले शिक्षक जुयाव आखल व्वँकेगु ज्या नं ज्वँना दिल । स्कूलयागु विदास सपुत नेपालया सन्तान शुक्रराज नेपाल दुहां भाल । वसकलं उथासयाम्ह प्राइम मिनिष्टर श्री चन्द्रशम्शेर नाप लाना दिल । श्री चन्द्रशम्शेरं वसकलयागु विद्वता खँनाव रु. ५०० साहि पाँच मोहल नं इनाम बिया दिल ।

गुबेले नेपाले युद्धशम्शेरयागु उदय जुल, श्री शुक्रराज यात वीर लाइब्रेरीस नेपाली भाषा प्रकाशनी समिति स नोकरी बिल । थव जागीर नयाव भिला दयेव श्री शुक्रराज बि.ए. जाँच बियेत कलकत्ता झाल । वसकल बि. ए. परिक्षा बिया दिल लाहोर यूनिभरसिटीस; तर छु जुयाव खव असफल जुया दिल । थवहे बि.ए. जाँच बिया दिउगु साले कलकत्तास बि. सं. १९७७ साले श्री शुक्रराजया शुभ विवाह शहिद श्री धर्मभक्तया केहेँ मयजु मेनकादेवी नाप जुल ।

श्री शुक्रराजं यक्को हे सफल च्वया भावगु दु । नेपाल भाषां 'नेपाल भाषा व्याकरण' च्वयाव मातृ-भाषाया प्रेमी झी मजुल धालसा झीगु जाति गुबेलसं थहां वइ मखु धकाव नेपाले धारणा हया दिउपि मध्ये छम्ह झी शुक्रराज शास्त्री, विद्याभूषण नं खव । थवगुमां भास छगुलिस जक दखल दुम्ह भी शुक्रराज मखु । वसकल अंग्रेजी, हिन्दी व संस्कृतयाम्ह नाम्दुम्ह सवमि जक मखु सिद्धहस्त च्वमि नं खव । थव थुकि हे वयं कि वसकल उलो हे सफल नेपाली हिन्दी, आदि च्वया थका दिल । हिन्दीं भरायधंगु शांकर भाष्य उल्या यावगु बावते सरकार पाखें रु. १५०० दां पुरस्कार नं वसलयात बिल ।

भारते स्वतन्त्रता संग्राम जुइथे जुइथे च्वना च्वंगु इल, तर नेपाले धालसा अहं छुँ उजोलगु पहल मडु । देसभक शुक्रराजयात धन्दा जुल । छु वीर नेपालीयागु वीरता फुतला ? गथे छम्ह छँया थकालीयात छँस छुँ जुल धायेव आमदानी खर्च चुउ मलात धायेव चान्हे न्हेल वइ मखु, शान्ति दइ मखु, थथे हे नेपालया सिना वँना च्वगु साहित्य, इतिहास, दर्शन व कलाया खव सल भी शुक्रराजयात थँन । वखते दँनेगु, देशयापि मिसा मचा व ज्याथ जिथिपिनिगु मनोवाञ्छा पुरये जुइगु सम्भावयाया इल हयेगु व उकिया निती ज्यान पाये मावसां पायेगु युवकया ज्या खव धयागु भलभल उद्घाहरण बियेगु भी शुक्रराज यायां हल । छकोल नेपाल प्रतिनिधियाम्ह अध्यक्षया रूपं झी शुक्रराज महात्मा गान्धी छु नाप लात, युद्धशम्शेरं वयात सलताव हकल, जागीर लिकाल व नेपाल उपत्यकां पिहां वँने मदयेका बिल ।

थुयास धासेंलि सिये मदयेक जन जागृति वये धुंकल । तर ह्या मचायात लसिमह मांमह वानाव स्याइ थें चुली जावगु जागृति सिइ स्याइ धकाव झी शुक्रराजया म्हे जिउ मदु । थव न छेसँ च्वँच्व स्वास्थ्य स्यँने धुंकल । उकिसं एपेणिसया त्वव दु । थुजोलगु वखते गीताया सिलोकार्थे कँक वंगले जनतायात अपील यायां नेपालया सर्व प्रथम खुला मैदाने राणा विरोधी भाषण कर्ता जुया दिउमह छमह जक झी शुक्रराज । आव छु मानि, राणां खामेसं थें ह्याउँक मिखा कँनाव शुक्रराज पाखे गिद्ध दृष्टि छल । कन्हे खुन्दु ब्यात ज्वँन । मुड्डा छिनये मजुउ तले ज्वँना तया तल । खुला लिपा निर्दया जेल सजायँ बियाव भद्रगोल जेले दुत यँन ।

जेले खुँ, दाखुँ, लुच्चा फताहा, वगलिमारात जक तइ । तर एकतन्त्री हुकूमि राणाशाही थुजोलगु सरकारं इमिगु सत्तास झी शुक्रराज थुजोर्लापित नं तइ । उकि जेठ नकं

जक मखु स्वर्ग नं जुउ । जेले च्वमहसयात मृत्यु दण्ड महु-गुलिस राणां शुक्रराजयात स्यात, फाँसी बिल । कर्तव्य जक याना दिउगुलिस मृत्यु दण्ड नये माल धकाव झी शुक्रराजं छुं तुगल मछिका मदिइ । तर वसकलं राणायात चेतावनी बिउ बिउं अपशोच प्रकट यानाव ठीक थथे धया दिल “यसरी मलाइ मर्नु देखि कति डर लाग्दैन, किन भने मेरो आत्मा अमर छ र म ठीक मार्गमा छुं; तर यस्तै भएर हो दुष्टहरू हिरण्यकशिपुको यातना खाएर मर्न पर्ने हुन्छ । मेरो त कामना छ, दुष्टहरू नमारीउनु, मान्छे बनून् ।”

भी शुक्रराजयात छु सिमास खाल, हुन्न जन समूहं सल वल-इन्किलाव जिन्दावाद ! वीर शहीद शुक्रराज जिन्दा-वाद !! भीगु स्वतन्त्रता जिन्दावाद ! राणाशाही मूर्दावाद !! ओम् शान्ति जय नेपाल !!!

दीप लिम्बु — — भाजु ध्रुव कृष्ण 'दीप'

काल तिमिरया म्विक नुगः हे
दीप चहुँ वर थिना-थिना छ हूँ !

नित्य ख्युंगु चाय् विरह-व्यथां
चिकाः अश्रुधार हाय्काः च्वाँपिं
वियोगीतेगु वना छ छेँ-छेँ
न्यना हाल अमिं कन्यगु जितःया ! ...काल.....१

उग्र आंधी लिम्बु ल्यायत याकःसां
मग्याः छ मेगु छु सी हे माःसां
छंगु थव सासया सीमा सुनां सी !
थः जीवन-रस काइगु छं गुकी ...काल.....३

छंगु तु सेवा अनूपम विश्वे-
जग-जीवन थन उज्ज्वल याय्गु
निस्वार्थी छंगु स्वभाव बांलाः
थः यात महुसां आश्रय बीगु... काल... ..२

जीवन-यात्राय् तंका लँ-लि हे
उरुय-थुरुय मसिया इकना जूपिं
लँजवातेत ज्वना-ज्वना ल्हाः
इमन् खःगु लँ क्यना न्छेगु या ! ...काल.....४

न्हलगु दँ व पत्रपत्रिकाया बारेस

(केहे यात पति)

—माजु केदारनाथ न्यौपाने

वि.ए. (अनर्भ)

येँदेश,

कछला थ्वक पारु १०७५

केहे राधा,

छगु कउला गाक ५ न्ह्यागु पति जितः इलस हे थ्यगु खव । थुकिया लागि छत सल सल धन्यवाद दु । जि न्हापा च्वयाव छ्या ह्यागु पति भचा बांलाक ब्वनाव उकिया हे अनुसार लिसल छ्या ह्येगु कुतल यावगुलिस छन्त छगुलि विशेष धन्यवाद दु । छं छ्या हवगु फम—यात्रा, रेल—यात्रा, लख—यात्रा, व मेमेत्रगु गात्राया बर्गन व भारतस छगु अनुभवस नं धार्थे सजीव चित्रण दुगु खव । जि न्हापायागु पतिस थवपिनिगु संस्कृतिया खँ न्ह्यथंनागु खंनाव उकिया विशेष ज्ञान दयेकेत छं जितः न्यँना हवगु खँनिइ । थुगु पतिस जि उकिया हे विषयस—पारिभाषिक रूप मखु तर व्यावहारिक ज्ञान बियेगु कथं—छं च्वये त्यँना ।

दकसिबे न्हापां ला छंत न्हल—दँया न्हलगु न्ह्या अवसरस छंत जिगु हार्दिक भित्तुना । थुगु उपलक्षस झी मातृ-भूमि नेपालया बहुमुखी उन्नति यायेत छगु विद्याध्ययन बांलाक पूरा जुयेमा, देशया अवस्था भिकेत फुक नेपालीतय मति वनेमा धयागु जिगु मेवगु भित्तुना दु ।

सके छंत भारतस च्वंनाव जनवरीया १ तारीख न्हल-दँया न्हलगु न्हु धयागु छाप लगे जुइ धुकल ला जि मसिउ । उली मजुउसां नं वैशाख १ गते झीगु न्हलदँया न्हलगु न्हु खव धयागु खं ला छगु व्यावहारिक ज्ञान व उकिस हे विश्वास नं दइ, छ्याये धालसा नेपालस गुलीखे मनुखतयसं थुखुन्हु हे न्हलदँ—दिवस माने याइगु सरकारी कथ नं थुखुन्हु हे न्हलदँ प्रारम्भया विदः बिइगु । भीगु संस्कार हे विक्रमीय सम्बत नेपाली खव धयागु झीगु विश्वास दु । अज्ज गुली नेपालीतयसं थवपिनिगु सम्बत हे मसिउनि । तर थव हर्षया विषय खव कि न्हियान्हिथं अपालं मनुखतयसं थवपिनिगु संस्कृतिया बारेस विचार याना च्वंगु दु व उकिया रक्षाया निती गुली मनुखतयसं कुतल याना च्वंगु दु ।

झीसं थवपिनिगु सम्बत थवपिनिगु देशस, थवपिनिगु व्यवहारस व थवपिनिगु सरकारी लेखापढीस नं मछचवमा गन वंनाव छचलेगु ? कि थुगु जन्मस मेवपिनिगु सम्बत माने यानाव—छगुलि कथं तपस्या (?) यानाव—मेवगु जन्मस जक भीगु सम्बत छचलेगुला ? झीसं थवपिनिगु देशस फुक थवपिनिगु हे छचले माव । टिकट थवपिनिगु दाम थवपिनिगु चाल चलन थवपिनिगु, भास थवपिनिगु व थ्व फुक यायेत मावगु मुख्य थवपिनिगु संस्कृति खव । खव छम्ह निम्ह अन्यावपि मनुखत दु गुम्हसयां साम्प्रदायिक भावना जक प्रेरित जुगाव नेपाल सम्बत मछचयेकेगुलिस बाधा बिइ, चकना यइ । इपि ला सांस्कृतिक कथं भारतया अनुयायी, अज्ज खवगु खँ धाये धालसा भारतीय हे जुइ धुकल । इमिसं च्वइ बेलस, भाषण निइ बेलस व व्यवहार याइ वेले नं नेपाली भालमपिसे भारतीय भालपिइगु । इमिगु सफुलिस लेखस भाषणस व रहन सहनस नं भारतीयता हे खँने दइगु । इमि नेपालस सियेगु तोलताव बनारसस सिये मासिसि वइगु । तर नाटककार श्री बालकृष्ण समजु धया दिउगु थ्वे खँया लिसल इमिके मदु—बनारसस सित धायेव धर्म लाइगु जुउसा नेपाल तोलताव वंगु वाप इमित गथे मनुनिइ ? अन्यावगु मत्त्वपूर्ण विचार हे इमिसं याइगु मखु । अज्ज इमिसं थवपिनिगु नेपाल देशस च्वंनाव धार्मिक ज्याखँस संकल्प याइ बेलस “भारतवर्षे भारतखण्डे” धाइगु तर “नेपालखण्डे” धाये इमिगु म्हुतुं मसव । झीसं अन्यागु विचारयात प्रश्न बिये मजिउ । भीसं साम्प्रदायिक भावना तोलताव झीगु संस्कृतिया रक्षा याये माव । थुगु विषयस आब जि नेपाल सम्बतया व्यवहार याये धकाव बालकृष्णजुं घोषणा याना दिउगु खँ अतिक हे अनुकरणीय जुउ । अन्या वगु मेल जोलया वातावरण झीसं बढे याना यंके माव—थ्व

पिनिगु देश व संस्कृतिया विकाश व रक्षावा लागि । थुकिम भीस एकदम छम्ह जुयाव ज्या याना यके माव, नत्रसा झीत विदेशी संस्कृति नुना विइ । अये जुउगु निरिति भीम थवपिनिगु सांस्कृतिक चीजया रक्षा याये माव । थौ भीगु न्हूलदँया दिवस खव, वैशाख १ गते मखु धयागु खँ अपाल मनुखतयगु मनस पिकयाव राष्ट्रीय जागृति ह्ये माल । अये जुउगु निरिति जि छत थुखुन्ह पति च्वयाव न्हूलदँया भितुना छ्या ह्या च्वँना ।

न्हूल-दँ-समारोह न्यायेकेगु चलन झी थास अपायेचोकं महु । तक तिन जक न्हूलदँया दकसिवे न्हापां खुन्ह भितुना छ्येगु व समारोह न्यायेकेगु चलन जुया वया च्वँन-थव भिगु लक्षण खव । छ च्वँना च्वथास ला जनवरी १ तारीख खुन्ह थन्यावगु समारोह मके गुली जुइ गुली, छंत पासापिसं छ्या हवगु भितुना हे पँ पँ दइ तिन, तर थन ला..... ।

थव न्हूलदँया न्हूलगु न्हु तोलताव झीसं मेमेवगु पर्व दिन न बांलाक माने याये माव । भीगु गुली नखल-चखलत दु व फुक्क भीत भार थें जुया च्वँन, छाये धालसा भीगु पुलांगु अन्धविश्वासी परस्परानुसार व्यवहार याये माव, गुगु झी न्हूल गुगुयापि मनुखतयत भचा बांलाक ताइ मखु व थौकन्हैया आर्थिक परिस्थिति भीत उकथ हे माने यायेत नं थाकुइ धुंकल । तर झीसं झीगु राष्ट्रीयता व संस्कृति बचे यायेत थव फुक्क नखल चखलत भचा आधुनिक तालं व नेपाली संस्कृति रक्षा जुइ कथ याये माव ।

संस्कृतिया विषयस छंत धाये मावगुला यक्को हे दु, तर थौयात थुली हे च्वया वहानं मेवगु हे विषयस च्वये न्यना, छाये धालसा थव विषयस छंत जि न्हावेले च्वयेगु विचार याना च्वँना । थौकन्हे भीसं न्हागु हे विषय स्वसां, भीगु कार्यक्षेत्र न्हागु हे जुउसां नं झीसं थवपि च्वच्वनागु संसार-या बारेस छु-छां ज्ञान जरूर दयेका तये माव । विज्ञान च्वँनाव वैज्ञानिक ज्या याइपित अथवा इञ्जिनिएरिगु च्वँनाव छें दयेकेगु ज्या याइपित व थथे हे मेमेवगु विषयया ज्या याइपित नं संसारया खबर व परिस्थितिया ज्ञान छु यायेगु धयागु छंगु न्हेसल जुये फु । तर थुकियात ला थवहे लिखल दु कि न्हागु हे क्षेत्रस ज्या याइपि जुउसां संसारे घटे

जुउगु घटनाया असर प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूप फुक्कमयात लाइ अतएव समाचार व विचारया अध्ययन फुक्कमयात आवश्यक । अमरिकास बा रूसस वैज्ञानिक वा इञ्जिनिएरतयत छु आपत्ति बल धालसा छु थन नेपालस उकिया असर मला-इला ? छु व असर भी नेपाली वैज्ञानिक व इञ्जिनिएरत मुक्त जुइला ? थन छु न्हूलगु वैज्ञानिक आविष्कार जुल धालसा छु उकिया फायदा झीस काये मफइ ला ? थव फुक्क यायेत नं झीसं पत्र पत्रिका च्वँने माव । संसारस विभिन्न विषयया पत्रिका दु । उकिया उपयोगिताया बारेस ला छु विशेष खँ जि धाये मावगु महु थें च्वँ, आइ. एस्सी च्वँना च्वँम्ह छंत न बांलाक हे वइ । छु हे पत्र पत्रिका मच्चसे सफुलिया किल जक जुया च्वन धालसा छु विशेष छु याये फइ ? जिगु स्कूली जीवनस ला जि पत्रिका धयागु छु जनावरया नां खव मसिउ बल्ल कलेजस च्वँनाव तिन छु छां सियेका काये फत । तर छिमिगु अवस्था अन्यावगु मखु । छिमि स्कूलस च्वं बेलस “थाँखा” नामयागु पत्रिका पिहां बल, छिमिसं नं लेख च्ववगु हे खव । उकथ स्कूली जीवन बिते याइपि छिमिसं छु कलेजस च्वँनाव पत्रिका हे मच्चनेगुला ? साधारण ज्ञान बढे यायेत व शिक्षाया सर्वतो-मुखी विकास यायेत मावगु चीज मध्ये छता पत्र पत्रिकाया अध्ययन हे जुउगुलि फछि फतले पत्र पत्रिका च्वँनेगु जिगु राय व सल्लाह नं दु ।

पत्र पत्रिका च्वँने माव, तर प्रश्न दु-गनया पत्र पत्रिका च्वँनेगु ? थवपिनि देशयागु ला कि विदेशयागु ? विदेशया पत्रकारिता यक्को सवकाश जुइ धुंकुगुलि झीसं विदेशी पत्र जरूर च्वँने माव । दैनिक, साप्ताहिक, मासिक द्वैमासिक आदि विभिन्न विषयया पत्रिका विदेशस-यक्को दु, थुली दु धकाव झीस धाये नं मफु । उलीमछि पत्र पत्रिका मध्ये भचा ल्ययाव काये फत धालसा बांलाकगु पति जरूर काये खँनिइ । इमिसं झीगु ज्ञानया धुकुति जायेकेत जरूर गवाहालि बिइ । तर थुकिया तप झीसं झी नेपालया पत्र पत्रिकाया वेवास्ता याये मजिउ । सके छ धाये फु-भीगु पत्रिकां झीत ज्ञान बढे यायेत अपायेचोकं गवाहालि बिये मफु, थुकिया विकाश हे मजुउनि । अये जुउगु निरिति भीत

ध्व छु यायेत ? तर थुकिम जिगु धायेगु थुली हे खव कि थथे हे जुउगुलि झीसं नेपाली पत्र पत्रिकाया ग्राहक जुये माव । थुकिया प्रचार बढे यायेत भीसं कुतल याये माव । थव खँ जरूर खव कि विदेशी पत्र पत्रिका स्वयाव झीगुलि स छु हे मडु । तर उकिस झी नेपाली पत्रकारतयगु हि दु, भाषा प्रेम व देश-प्रेमया अगाध भावना दु, नये खसां मखसां ज्या याना च्वंगु कुतल दु । अपाल विद्यार्थीतयसं झी नेपाली पत्रिका मब्वंसा मेवपिसं सुनाँ ब्वनिइ ? झी विद्यार्थीतयसं झीगु साहित्यया विकाश यायेत कुतल मयावसा मेवपिसं सुनां याइ ? आव झीसं झीगु पत्रिकाया ग्राहक जुया बिउसा व थुकथं थुकियात म्वाका च्वने फबसा थव लिपा वनाव विदेशी पत्र पत्रिका नाप प्रतियोगितास वये फइ । नत्रसा ग्व ? भविष्य अन्धकारमय, एकदम खिउँसे च्व । झीगु पत्र पत्रिका मेमेवगु पत्र पत्रिका स्वयाव थिके नं मजुउ, गुलि ला दँ नं दं । आमकत छत मासिक पत्रिका छगुलि अंकया कं. त. ८ च्याना बा १२ छिनेना ति तुउ वइ । थन “थौकन्हे” दँछिया २ तका जक । छु थव धार्थे हे दंगु मखुला ? कं. त. ४ पितका पुउसा “नेपाल” दँछिया ग्राहक ल्हाप गाव, “पासा” या ५ तका, “गोरखापत्र” या ४ तका जक खब । मेमेवगु पत्र पत्रिका नं आमकत स्वयाव थन गुली दं गुली । खब, छगुलि निगुलि अपवाद दये फु ।

उकिया थन ल्याख मडु । न्हाथे हे जुउसां नेपालया पत्र पत्रिकास खर्च यांनागु घेवा सितिक बनिइ हे मखु । छाये धालसा व फुक्क पत्र पत्रिका ब्वेनाव छ नेपालया विषयस अपाल खँ अवपुक्क हे सियेका काये फइ । थुगु हे छगुलि कारण नेपाली पत्र पत्रिकाया ग्राहक जुये माव । हान थथे हे ग्राहक जुया च्वसा जक हे झी नेपाली पत्र पत्रिकाया आयु ताहाकल जुइ, अले झीगु थवपनिगु विशेषता बचे जुया ब्वनिइ । हान छिमिसं नेपाली पत्र पत्रिका महंसे विदेशी पत्र पत्रिका जक हुँना च्वन धालसा विदेशीतयसं विचार याइ कि नेपालीतयगु थवपनिगु पत्र पत्रिका हे मडु । नत्र विदेशी जक छाये हुँना च्वनिइ ? मेमेवपि विदेशीतयसं थवपनिगु देशया गुली पत्र पत्रिका ब्वेनेगु याइ । अमरिकनतयसं थन नेपालस वयाव नं अमरिकन चुरथ त्वेनेगु याइ । झीसं नं थन्यावगु राष्ट्रीय भावना जाग्रत याये माव ।

आव विशेष धायेगु खँ छु मडु । पति याकनं च्वया हवसा लिसल छ्या हयेत छिनिइ । आशा दु थव पति छं थारा थ्यनिइ बेलस छ आनन्दी व सुखी हे जुया च्वना च्वंगु वइ ।

शिक्षा प्रचारया विषयस सदां छंत ग्वाहालि बिइम्ट दाजु—
बज्राचार्य ।

सम्मति

श्री पुष्परत्न ‘सागर’ जु च्वया दीगु “सुबोध नेपाल भाषा व्याकरण” अति उपयोगी व विद्वत्तापूर्ण जू । यद्यपि स्वाभाविक हे थौं—कन्हे सकल नेपाल भाषा भाषीतयगु म्हुतु पिहांवया च्वंगु भाषा नाप थव सफूया पद्धति मिले मजूसं—भाषा सम्बन्धी मतभेद जूसं थव व्पाकरण नेपाल भाषाया विशुद्ध

खवा: व रूप—रेखा क्यना: भाषाया विशुद्ध शब्द हासिकेगुलि उपयोगी जूगुलि जित साप हे यल । परिशिष्ट खण्ड नं थवया अधिक ज्यालेखे जू । लेखकया प्रशंसनीय प्रयत्नयात हार्दिक धन्यवाद दु ।

बालाचरे, १०७४ नेपाल ।

हृदयचन्द्रसिंह प्रधान

छगु खँ:—

— भाजु विष्णु हरि नेकू

तुम्हयाय्, तुम्हयाय्
 'यो बा... ज्या', 'यो क... का'
 'जित: नं का:वा
 सु सीथं हल थें
 माराथण !
 वहे हूंकन च्वंहा साहू खनीका ।
 ध्वाय् ध्वाय् तुम्हयाय्
 सो सो हानं उखे नं हल,
 बला धात्थं भीथाय चुके वँपू वइहा च्यामखल: थें च्वं
 खहे ख:का
 राम ! राम !!
 छखुन्हु कायूहासला ज्वर वया च्वन धागु ख:
 विचरा
 हा हे पीसे च्वना व:
 छन्हु नं छन्हुला सकलें वहे लं वने मानि हला ?
 वहे लासाय् घने मानि धासिनी
 अय् नं—
 मनूतयगु व अहंकार,
 'जिगु' धैगु शब्द,
 इव्ययागु लालचा,
 भ्र: मात्रयागु सुख,
 तंगु मखुनि भ्याहे ।
 सु अमीर, सु फकीर
 द्विग: तक्क—
 व साहू, व च्यामखल:
 वयागु दांकु, वयागु सा:कु

वं धोती ची, वं कयतां
 वयागु फिलो मिली छें, वयागु भेतखा
 व न्हाय् दुह, व मदुह
 तर थौं—
 इपिं निह्नेस्यां द्विग: तक्कयागु खँ खरानी याना
 खुशी च्चीका
 थ: थ: घय् घय् पुनो,
 चुपा चुपा नया,
 छगू हे उद्देश्य कया,
 वना च्वन इपिं थौं धासिनि
 थव घौ पलखयागु संसारे च्वना
 व स्वार्थ भावना कायगुया
 व द्रव्य पिशाच ज्वीगुया
 छु मतलव ?
 वास्तवे थ:गु थव शरीर हेला यंके मदु
 फगत व अन्तर्करण आत्मा जक्क वनि
 धासिनि
 आत्मा ला ज्यापु, साहू फुकसिकें छहा हे
 अय् नं—
 त:धिक:ह्य न्यां चीधिक:ह्य न्या न:थें
 आत्मा आत्मा स्याथगु छाय् ?
 ए मानव !
 थुलि धया नं छंगु मने टां मवंसा
 न्हि न्हि मसाने पा: छक: च्वना स्व
 पा: लुक: च्वना स्व,
 मानव !

“थौंकन्हे” यात निबन्धात्मक लेख बियाव
 मां—भासया धुकुति जायेका दिसँ ।

मिगुन व सागाइङ्ग

—पूणकाजो 'साहित्यरत्न' ।

(च्वभिजुयागु 'बर्मा यात्रा' धयागु लेखं उद्धत)

२४।१।२४ स मण्डलेन "एस. एस. पडाउक" धयागु जहाज (Steamer) स च्वेनाव मिगुन व सागाइङ्ग वंना । इरावदी खुसिया देवने गनं गनं जहाजयागु कुं पिहां वनिइगु ध्वाङ्ग (Funnel) लखं पिहां वया च्वगु खंना । न्येनां गाइङ्ग धाल कि थ्व जहाज वंगु निगुलिगु विश्व हतालया बमं दुंगु खव, गुकिस मध्ये अपालं न्हापा थकाये धुकल, तर अथे नं थकाये मफुनिगु आव तकं छगोल निगोल दनि । थुकिस हानाव थक्कर नइगु सम्भावना दुगुलि जहाज (जिपि च्वेनागु) थुकि तापाक्क चाकहियेका यकल । मिगुनयागु गं बर्मा भरे दकसिबे तवगोलगु खव, गुकि मास्कोयागु भराये गोलगु गं नाप हकपाल (Challenge) विद्या च्वगु दु । थुकिया वजन १०० गुलि टन ति दु । थुकिया जाल १२ फुट व चाक-घेरा १० फुट दु । मिगुन-यागु कलापूर्ण बांलाकगु पागोदाया न्हेवने दुनाव स्येना च्वेने धुकुपि सिंह मूर्ति निम्ह दु, गुपि बर्मा भरे दकसिबे तबधिकलपि खव । थनं हानं जहाजे च्वेनाव सागाइङ्ग वंना बेले आभा ता (Ava Bridge) ध्वदुल । थ्व बर्मा भरे दकसिबे ताहाकलगु ता खव । थ्व छगुलि माल ति ताहाकल । छगुलि करोड ति दां फुकाव सन १९४२ स दयेकाव अपाल दँ मदुवं हे हानं सन १९४२ से हे अंगरेज-नयसं निगुलिगु विश्व हताले बर्मा तोलताव विसि व बले थ्व ता स्येका थकुगु खव । थौंकरुं हे थ्व ता दयकाव च्वेनं तिति । सागाइङ्गे थनयागु काउङ्गमुडाउ व न्यातं जालगु न्याग्याक्की पागोदा स्वयाव मण्डले तुं लिहां वंना । बेले याये धुंकाव हानं जिमित बासं तवगु छेस तुं नुं सवावगु बर्मीज सांस्कृतिक वायस्कोप क्येनं, गुकिया वर्णन माइस्कोफोन द्वारा छम्ह बर्मीज याना च्वेन । थुकिस क्येगु बर्मीज उत्सव मध्ये "थिग्यान" (Water Festival) विशेष उल्लेखनीय जुउ । थ्व उत्सव बर्मीज न्हूलदँया सल-बिइम्ह (सन्देश वाहक) खव, गुगु अप्रिल लास लाव । थ्व स्वैन्हु यंक बर्मा भरे खुव धुमधामं माने याइगु जुया च्वेन । न्हूलदँया न्हापां खुन्हु सुये बुद्ध मूर्ति व्याक्क नस्वावगु लखं सिलिइ व भिक्षु-

पित बांलाक्क भोजन याकइ । थ्व उत्सवे लखं छुकेगु आशिर्वाद, शुभेच्छा व सन्मानया वि खव । शहरयापि बर्मीजतय ला छायेपा तवगु मोटरे च्वेनाव शहर चाकहिलाव लखं छुका व छुयेका वइ । थ्व उत्सव लसया व सुचुनियुया दृष्टि तचोक न्हाइगु ।

पगाँ व न्याउंगु

२५।१।२४ स मण्डलेन वहे जहाजे च्वेनाव पगाँ वंना । मण्डलेन पगाँ तक १२० मील ति दु । थौं न्हिछि जहाजे जक च्वेनाव वंना च्वेने माल । खुसिया जवं खवंपागु दृश्य स्वस्वं वंना अले थौं अपालं लिलावगुलि थ्वहे लेखयात मावगु खं थवगु म्हेचा सफुलिस लुमकु लुमकु च्वयाव मुंता च्वेना । निभाल तन्न थिना च्वेनं । खुसिया दथु वंना च्वेनागुसां तचोक तांन्वव । मन्ध्याकाल इले तिति जहाजया पलिस वंनाव हानं दृश्य स्वल वंना । सुयसया ७ ताकं तिमें वंनापि बर्हेनिसया ७ ताके देव खिउं खिउं धाव बेले तिति न्यागुउं थ्येनं, गन ५ मील हानं वेंन धयेव तिति पगाँ थ्येनिइगु जुया च्वेन । थौंयागु चा जहाजे तुं बित ।

पगाँ ऐतिहासिक दृष्टि महत्त्वपूर्णगु बर्मायागु छगुलि पुलांगु शहर खव, गुगु इरावदी खुसिया वंतायागु सिथे लाना च्वगु दु । थन धुलिचा धुलिचा पत्ति पागोदा ध्वदुइगु जुया च्वेन उकि थ्व पिइगुलि लाख पागोदा दगु शहर धकाव नं नां जाया च्वगु दु । थन व्याक्क यानाव ४४८६७३३ गोल पागोदा दु । थ्व शहर १३ गुलिगु शताब्दी तक अनाउरथ राजवंशयागु राजधानी न जुइ धुकल । न्हापा पगाँ विशेष यानाव माली भाषा अध्ययन यायेगुलिस तक्षिला व नालन्दा विश्वविद्यालयया सिकं म्ह मजुउ । पुलांगु बर्मीज शिल्प विद्या, लोहेंते मूर्ति विद्येगु विद्या व चित्रकारी आव तक थन सुरक्षित जुया च्वगु दनि, उकि थ्व शहर नं थौंकरुंहे संसारयागु अजुगति मध्ये छगुलि समझे याना तवगु दु ।

२६।१।२४ स न्हापां फुक्क प्रतिनिधिपित जहाजे तुं ज्योनां याकल । लंकायाम्ह ८।१० दं ति दुम्ह मिसा सचा

छम्ह जहोजे सामुद्रिक च्चवचं कयेकाव उसांय मदयेकल । थ्व मचायाकै भचा भचा ज्वर नं दु । भिक्षु अमृतानन्दजु खुसिया धिके च्चंगु नचुगु चा छकुति कया हल । थुकियात क्वालुकु न्हायाव रमाल छकुतिस चित्त अले उम्ह उसांय मदुम्ह मचाया कपाले हिका बिल । थ्व मचा उसांय मदयेकुगुलि वया मां-वउर्पि पगां व न्याउङ्ग चाकहिउ वने मवँन । थौं न्हिछि मोटरे च्चवनाव पगां व न्याउङ्गया दृश्य उखें थुखें स्वल जुया । न्याउङ्गस च्चंगु स्वेजिगो पागोदा रंगनयागु स्वेङ्गो लि वरगु झगोल चाक लवग अनूठागु देव-गल खव । जुजु अनाउरथ्च दयेकेगु थ्व पागोदा सिमध-याव लिपा जुजु क्चांजित्थां पुउ वका थकगु खव । विश्वास याना तवगु दु कि थुकिस भगवान बुद्धजुयागु कपालयागु अस्थि धातु छकुति व दन्त धातु छकुति स्वथँना तवगु दु, उर्कि थुकियात बर्मा भरयापि फुक्क बर्माजतयसं खूब माने याव । थन दँस दँसं छगुलि जात्रा नं जुउ । थनं पगांयागु गोउडाउपालिन पागोदा क्चने यंकल, गुगु सन १२०३ स थोट्रियन्नु पागोदाया दसुस नरपतिसिथुं दयेकुगु खव ।

गाउडाउपालिन पागोदां आनन्द पागोदा स्वल वँना, गुगु पगांयागु पागोदा मध्ये दकसिबे मुख्यगु व बांलाकगु पागोदा खव । थ्व झगोल पिकु लासे तँतें दुगु कलापुगां तगोरुगु देव-गल खव । थ्व सन १०६१ स जुजु क्चांजित्थां दयेका वंगु खव । थुकिया तँ पत्ति पिकुने पिं लो हे चिकि-चा गोलगु देव-गलचात दु । देव-गले लिधना च्चर्पि पिखें छम्ह छम्ह यानाव पिम्ह लुं सिया तरपि तधिकर्पि बुद्धमूर्ति दु । प्रत्येक थुपि मूर्तिया न्हेवनेसं छप्वाल छप्वाल तवधंगु लुवा दु । यंता पाखेयाम्ह तधिकम्ह बुद्धमूर्तिया नापं जुजु क्चांजित्था व शिन अरहनयागु शालिक नं दु । शिन अर-हनजु बर्मास हीनयान बौद्धधर्म स्वर्पि मध्ये छम्ह मुख्यम्ह खव । थनयाम्ह देव-पालां थ्व देव-गलयागु ऐतिहासिक सम्बन्धे संक्षिप्त खँ कँन ।

अनंलि भिक्षु अमृतानन्दजु अंगरेजीं छस्वाकचा भाषण याना बिज्यात, थुकियात छम्ह बर्मीजं बर्मा भासे हिइकां वँन । सकल दर्शकतयत सम्बोधन यानाव भिक्षुजुं

भीर्पि सकलें बुद्धधर्मया नातां दाजु-किजा तता केहेँपि हे खव धकाव धया बिज्यात, यद्यपि थौं थन भी मध्ये गुह्यं बर्मा, लका, जापान, काम्बोडिया, स्याम इण्डो चाइना व लावस आद विभिन्न राष्ट्र न्ह्यज्याता च्चवना । भगवान बुद्धया भीर्पि सकलें शिष्य व अनुवर्गपि जुउगुलि भीर्पि सकलें थव थवे दाजु-किजा तता-केहेँपि थें छपु बल्लावगु खिपत चिना च्चंगु दु । थवगु भाषणया सिलसिलाक लुम्बिनीयागु खँ न्ह्यथँनाव वसपोलं धयावं बिज्यात कि भगवान बुद्ध नेपालया यंता पाखे लुम्बिनी धयागु केमे जन्म जुया बिज्यागु खव, उर्कि जिर्पि नेपालीत अत्यन्त गौरवान्वित जुया च्चवनागु दु । दकसिबे लिपा वसपोलं उजन दयेका बिज्यात कि थोंकन्हेयागु संकटापन्न विश्वे-गुबेले कि झन खास यानाव भीत मुख शान्तियागु अत्या-वश्यकता दु-भीसं जगतोद्वार व मानव-कल्याणया नितियागु तथगत बुद्धयागु सदुपदेश गुगुं अरवस्थास लोलमके मजिउ ।

थनं हानं थोट्रियन्नु पागोदा स्वल वँना, गुगु भगवान बुद्धयागु सदगुण मध्ये छगुलि "सर्वज्ञता" यागु सूचक खव । थुकिया जाल २०१ फुट दु । पगांयागु ध्याक पागोदा मध्ये थ्व दकसिबे तवजालगुलि थनं कस्वया वेले ईल्ल हे मेवगु पागोदा खँने दु । थुकिया ठाँचा फुक्क आनन्द पागोदायागु थें हे खव । थ्व पागोदा सन ११४४ स आलाउङ्गसिथुं गुह्य क्चांजित्थाया छये खव, दक बिउगु खव । थुकिया तँ न्यातँ दु । छेलि व मातं भिक्षुपि च्चवनिङ्गु विहार खव । चोत ला देव-कोथा हे जुल, थुकिस छम्ह तवधिकलहा बुद्धया मूर्ति दु । प्यत सफुलि-कोथा याना तल अले न्यातँ जक पवित्र अस्थिधातु दुगु पागोदा खव ।

अनंलि नागयोनि पागोदा व म्यासिथि पागोदा स्वये धुंकाव हानं दकसिबे लिपा बुपया पागोदा स्वल वँना, गुगु पगांयागु पागोदा मध्ये दकसिबे पुलांगु खव । थ्व पागोदा पगांयाहा स्वँहाहा जुजु प्युसाउडि खुसिया धिके दयेका वंगु खव । पौराणिक कथा अनुसार थ्व पागोदा छमा तचोकं भरयेमागु फसिमा बुया च्चं थास लाक्क दयेका

तवगु खव, गुगु उगु बल्लते अन्न पियेगु बूँज्या यायेत तचोकं मछिना च्वंगु खव । थ्व मा लिनाव ह्यासे यान छ्वेगुलिस सफल जुउगुलि लस तायाव पगाँ बाहरया निँइ स्वना वहा थमोर्द्वायित जुजुं प्युसाउडियात थव म्हाच या । याना बिल । बस थ्वहे घटना लुमका तयेया निति प्युसाउडि थ्व पागोदा दयेका वंगु खव ।

खुगुलिगु सगायनायापि प्रतिनिधितयत स्वागत यायेत थौं बर्हेनिस न्याउङ्गूस अनयाहा आकर्षालोजिकल कमिश्नर (Archaeological Commissioner) छगुलि सभाया आयोजना याना तवगु जुया च्वँन, गुकिस विभिन्न राष्ट्र्यापि भिक्षुपिसं थव थवपिनिगु संतव्य नं प्वंकल । मण्डलेस थें हे हानं जिमित जहाजे तुं बर्मीज सांस्कृतिक फिल्म वयेन । फिल्म सिधयेकाव जहाजे तुं च्वँना ।

२०।५।५४ स सुथ न्हापां जहाजे हे ज्ञायाव न्याउङ्गू-याहा आकर्षालोजिकल कमिश्नरजुं विभिन्न राष्ट्र्यापि प्रतिनिधि नायकतयत पुलांपि सिँयापि बौद्ध मूर्ति छहा छहा उपहार स्वरूप इना बिल । थुकिस मध्ये नेपालयात नं छहा बिउगु दु अले रंगून लिहां वयेत थन लानिवा हवाइ स्टेशन (Lanywa Airfield) वया च्वँना बेले खुसिया जव खवं गेनांग्याङ्ग धया थास पेट्रोल थकाइगु मिसीनत चले जुया च्वंगु खँना । कार्यक्रम अनुसार थौं जिपि रंगून थ्येने मावगु खव, तर दुर्भाग्यवश भिगलाडोन फस-खत मववगुलि छन्हु अगोल लिहुन । उँह जहाज

चौक (Chauk) स यंकाव दिका तये यंकल । भन चौक बजार नं स्वयेगु जिमित अबसर दत ।

२०।५।५४ स सुथ ह्यागः बर्हेनिस स्वयागुलि चित्त बुझे मजुयाव हान गाइडत नं चौक पाखे वंगु खँनागुलि जि नं याकलचा चौक बजार चाकहिउ वँना । १ घण्टा लिपा लिहां वयाव स्वयां जहाज न्हापायागु थासे मद् । थास जक दापा जुल्ला धकाव खुसि धिके उखें थुखें वँनाव जहाज माल जुया । थुबेले लाक्क छहा अंगरेजी सबहा बर्मीज जित चिन्तित जुउगु खँनाब धाल कि जहाज ला लानिवास यंके धुकल, तर भचा लँनाव उखे यंकइगु नाउँचा छगोल दनि । वयागु ग्वाहालि जि याकलचा छगोल नाउँचास च्वं च्वँना बेले गाइडत नं थ्यंकरु वल । लानिवास जिमि पासापिनि जि चौके त्वफिउगुलि तचोकं धन्दा कया च्वँन । लानिवायागु खुसि धिके नं अपाछं पेट्रोल-तुं दु । थन “भय दु, पेट्रोलिएम ग्यास न्यँना च्वंगु दु । कृपया धुमृपान याये मत” (Danger Petroleum Gas Present. Please do not smoke) धकाव आखल च्वयाव हाकु गोरल (Black-board) थँना तवगु दु । लानिवा हवाइ स्टेशन सुथसया ११ ताके फस-खते च्वँनाव निहनसया १ ताके रंगून थ्यँन । जिमि पासापि मध्ये गुहां स्याम चाकहिउ वँन, गुहां बर्मास हे थात । जि व नेपालं निसें नाप वँनाहा पासा पूर्णमान दाजु निहा जक १।६।५४ स रंगून तोलताव कलकत्ताया निति लिहां व्वया वया अले जिगु २१ न्हुयागु बर्मा यात्रा नं कचाल ।

भूल सुधार

थ्वयां न्हापायागु “थौंकन्हे” दँ ४ ल्याख ३।४ या पाना ३२० स कवि ध्रुवकृष्ण श्रेष्ठजुयागु “नत्र स्वे दैगु” शिर्षक कविताया श्लोक ३ या पंक्ति ३ स भूल ‘वेणु’ या

सत्तास ‘वेगु’ व श्लोक ४ या सत्तास श्लोक ५ लाना च्वँन । आशा याना पाठकपिसं थ्व भूल सुधार यानाव व्वँना दिइ । —सम्पादक

जीवन

—भाजू रमापतिराज 'बुलि'

तनया लम्फाय् इता आयुया
नसा-त्वेसाया चिकनय् च्याना
यिशुद्ध स्वच्छगु आरोग्य फसय्
म्बाना च्वं च्वनि मत जीवनया,

१

प्राणी जकया ममता-माया
दइ अविरल जीवन-दीपकया,
अनेक माथं वया सुरक्षा
याय्गु कुतःया दइ आकांक्षा,

२

बयात भीसं म्वाकेगु लक्ष्य
जुयमाःखः थुगु निंति मुख्य-
गुकिं व मतचा पिलिपिलि मजुया
थिना च्वनेमाः भः भः धाया,

३

लँ जुवाः सकसित ज्वंका भिल्लं
क्यना बनेमा उकियागु जलं
जन उपकारस नित थुगु काथं
गुकिं थ्वः जीवन जुउ वइ सार्थ,

४

सवेग-दूषित पवन वया हे
लाना लम्फाय् चोट गनं हे,-
चिकनय् खिदया इता फुना हे
सिइगु दु भय मत आपालं हे,

५

परन्तु प्रतिभा शाली जनया
फल मल आभा कीति-अर्तिया,-
न्याक भनं थुगु जगतय् न्यंक
लयना च्वनिगु खः युग-युग थ्यंक,

६

उकिं व मतचा सिइसां फवाकक
वुइँचा सिइथे थः जुय म्वाय्क,
जिगु नं हुँचि जगतय् ल्यंका
बनेगु हे जीवन खः थुयका

७

सादर प्रणाम । छि शिक्षा व नाप नापं पति चवयेगु तरीका स्येन व चवया हया दिइगु पति स्येन, स्वयाव छित जि नुगलं निसें धन्यवाद दोहमचपुमे च्वेने हे मफुत । छि थये हे तुं बराबर जित शिक्षा बिया हया दिइ धयागु आशा इ । पति स्वयां छि न्हापायागु जिगु पति । लिसल बिया मदइगु कारण फुक्क थुल । जि आव गुबेले हे न्हापा थै पति चवया हये मखुन धकाव विचार याये धुन । जिला न्हापां निसें छिके तवता जिगु खे न्येताव मियेका काये धयागु विचार याना च्वेनागु खव, तर जिगु चिकिचाधगु पतिया लिसल बिया दियेत लिसलावम्ह दाजुगत गथे मेमेवगु खे न्येताव छिगु अमुल्गु इल सितिकं व्छया बिये धयागु विचारयाना आ ताम बिया तयागु खव ? तर आवला छि जित हरेक ममिउगु खे न्येनेत मौका बिया दिउगुलि जि नमक हे लम ताम । आव जि छिगु न्हेमलया लिसल छोटकरीं चवया हये त्यना ।

भीगु देज तोलताव जालन्धर कलेज तक वेंना बेले यागु जिगु फम-यात्रय वगान के बिया च्वेना । फम-खते च्वेनाव स्वया बेले भीगु देशया प्राकृतिक दृश्य मेमेवगु देशया सिकं अनिक हे वानाकगु जुया च्वेन । पटना थयं बल तचोकं तान्बो अले जि संभारे थुपाये चोकं तान्बोगु नं देश दु धयगु सिल । थनलि रेले च्वेनाव वेंना । रेले च्वेने बेले तचोकं होगियार जुये तावगु जुया च्वेन । आव थन जालन्धरयागु खे तोलता व्छये । जित कलकत्तास जुउगु अनुभव चवये त्यना । पटना कलकत्ताया डम डम फम-खेले थयं बेले जि च्वेना वयागु फमखते ज्या यावम्ह मिसा छम्ह खेताव हिन्दुस्थाने नं मिमानयसं ज्या याव खेनिइ धयागु थुइका कया । डम डम कलकत्ता शहर दुहाया बेले हावडा धयागु ताम चिकिचा गोलगु रेल छगोल खेना । “आहा ! थनला चिकिचा गोलगु हिमिचा दगु रेल दुका हला ” धकाव जालन्धरं निर्मि नाप वयाम्ह जिमि पामा रहनायाके न्येना । वला अजुगति चायाव

न्हिल । अले छाये न्हिलागु धकाव न्येना बेले “ व रेल मखु ट्राम धयागुका, ट्रम ” धकाव व लिसल बिल ।

न्हापां जित थव थास तचोक हे म्हाइपु ताल, छये धालसा थनयागु कोलाहलं जिगु न्हासपं हे पिइसे च्वेना वल । थनयागु दृश्य स्वस्व जिगु मिखा हे यानुसे च्वेना वल अले जि सनं मनं धया - “ थुजोल थास सितिकं हे वयागु जुल का । ” छन्हू पिहां वेंना बेल ट्राम गया । दु-भगियवश उरिस पयतुयेन जिमित थास मदु । तर खु गीयागु खे खव कि जिमि वेंने मात्रं न्हापा पयतुना च्वेपि मिजंत दंताव जिमिगु निर्मा पयतुयेत थास प्का बिल छिपा बसे च्वेन वेंना बेल नं थये हे अनुभव याना अले थनला ट्रामे वा बसे निमातयत थास मत धालसा मिजिं दंता विये तावका धयागु सिइका कया । थुजोरगु किसिम जि-पि कलेज थयकल वेंना । अन थय बेलैठा जिगु न्हासप व कपाल स्वावगु हे लैन, छाये धालसा जिमिगु कलेज शहर पिने लावगुलि हरिसन रोडे थै अन उपाये चोकं हल्ला मचे मजुउ ।

कलेजे च्विं फुक्कयानं ‘ स्वागतम् ! स्वागतम् !! ’ धकाव जिमित दुने यंल । अले अन जिमि थवगि च्वेने थास लासा-लिसा लाना च्वेना । पामापि मकले वयाव जिमिगु नां न्येन, नाप नापं थवपिनिगु नां नं कंन । थयाया पिति न्हेछाम्ह हे सां न्हूलपि मनुखत वये साग न्हापां इमित म्हासियेका बियेगु चलन जुया च्वेन धयागु थुल । थन कलेजे विभिन्न विभाग दु, गन तिसिम किमिमया चीजवीज खेना । कलेजे बराबर सांस्कृतिक कार्यक्रम दयेकाव फिर् रेल पार्टी (Fare well party) न्यायेकइगु जुया च्वेन ।

हाकत थन वराव जित थव खेया ज्ञान दत कि पंजाबी धयापि तचोक सुरवीर व फुति दुपि खव, तर बंगाली धयापि तचोक हे ग्याफर व खेजुगालपि जुया च्वेन । खजा जालन्धरे नं छम्ह बुढीम्ह नं थांकाव तयासे थै जुया

जुइगु खव, तर थनयापि बंगाली मिसात ला बांलाकेगुलिस नं नुगल - स्यादगुलिस नं उतिक हे एक नम्वर खने दु ।

दाजु ! छित थै तं थन जिमित नं छकोल 'छिपि नं हिन्दुस्तानी खवनि' धकाव छम्हसयां धावगु दु । थुबेले हे जिमित नं अयेसा छिपि नं नेपाली हे खवला' धकाव न्येना बेले जिमित धावम्ह मनुखं छुं हे लिसल बिये मफुत ।

जि थन फेशनेबल जकं जुया च्वेनाला धकाव छि च्वया हया दिउगु स्वयाव जि अतिक अजुगति चाया च्वेनागु दु । बांभोलाकगु वसतं पुंनाव छायेपाव फेशनेबल धायेका जुयेगु जिके ला भ्याहे इच्छा मदु । जालधरे व थन नं जित पासापिसं 'छला बुढी जकं जुलला छु, छं छाये बां नं लाके मासिति मववला' धकाव बगबर न्येनिइगु । जि थन इमित लिसल बिये नाप नापं सुचुनिचुम विशेष ध्यान छुयेगु व साधारण जीवन हनेगुलिस जोड़ बियाव सल्लाह बियेगु याना च्वेनागु दु ।

छिगु पतिया लिसल चवये लयं बनिगु फुक्क लिपा बिया हये त्यना । आव छिके थन निगुलि खं न्येने त्यना, गुकिया लिसल-आशा दु-ननानं बिया हया दिइ । १) छगुलि पार्टीया अपालं कुचा दला वन धालसा थुकि देशगत गुली तक हानी बा लाभ जुइ ? २) "सन्धी" धयागु छु यायेत व थव गुली ज्याखेले जुउ ? न्हापां थुकियात गुगु देशं दयेका हवगु खव ?

छि उबेले 'भांभीया रानी' धयागु चलचित्र स्वयाव 'थवत बांलाक ताउला वा बांमलाक ताल गथे च्व ? च्वया हकि धया हया दिउगुलि उखुन्हु व चित्र स्वल वना । उकिस रानी जुउम्हसयागु पार्ट ला बां हे लाव ताल, तर थवगु देशे शत्रुतयसं हये कावगुया सामना नायां वना

च्वम्ह रानीया थवगु देशयापि उलीमछि मनुखत सितं नं भचा हे नुगल मछि धयागु मदु जावा थव थवपि मनुख २।३ म्हासिइगु अवस्थासा उपाये चोकं अपशोच प्रकट यादगु खंनाव जतःला तं हे पिहां बल । थुयास हे जक जिगु बिचारे भचा मलो व बांमलाक ला धया थै च्व ।

आव ला थन कलेजे न्हु रिपि मेवपि प्रोफसरत नं थयंकल भाल । वसकलपिस स्पेनिइगु साप बांलाक ब प्रभा-वशील जुउ । थन उखुन्हु तिति थव कलेज स्वैना दिइम्ह स्व० श्री केशवचन्द्रसिंहजु धयाम्हसयागु जन्म जयन्ति मानये यात । वसकल न्हापा न्हापां नं थवगु जावन काले शिक्षा प्रचार ययेत अपालं थन फुका झावगु दु हँ । थव स्वर्गीय जुये हेव हे थवगु थन सम्पता व्पाक थ्वहे कलेजया निती चन्दा स्वरुप प्रदान याना भाल हँ । उकि थव उपलक्षे वसकल व वस लया स्वर्गीया श्रीमतिजुयागु स्मृतिस वसकल-पिनिगु लासा-लिसा तथा फुक्क चीज चीज ब्वया तवगु नं दु, मानो भी थाससा बहि-देव ब्वया तवगु थै च्वं । वसक-लया जहानपि सकलसयागु नं स्मारक दयेका तवगु दु । थुखुन्हु हे भी शरदचन्द्रजु च्वया दिइगु "मेरी मा" धयागु डामा व अंगरेजी डामा तं वचनं । डामा तचोक हे बांलाक जुउ । अनलि पुरस्कार नं इत ।

पति ताहाक जूल । लयं दगि लिपा च्वया हये । जिगु उखुन्हुयागु पतिया लिसल नं च्वया हया मदिइनि, छाये ? आव ननानं च्वया हया दिइ धयागु आशा याना च्वेना । पतिस अगु छु इ दुमा मिनाह बिया दिसै । किजा सुरारी-यात म्हा फुला कि मफुउ ? छिन कुशल हे जुया च्वगु दइ धयागु भाशा याना च्वेना ।

छिम्ह केहे

राधा ।

बुद्धि

— भाजु बासुपासा ।

जन्मदिँ धका न्हिले मते न्हां छ !
यंकल खंला जीवन न्हाका ?
मचा तिनि उबले त्याँह्य उखुन्ह,
चवने माल छ बुढ़ा धायेका ।

१

योम रे कखाया मुसु मुसु न्हिला,
ख्येँ, न्या, अय्ला लहाते फया
स्वर्ण जयन्तिया सगं धायवं,
छु हाकनं जुयिला त्याँह्य ?

न्हागु लः थें जीवन अथे तुं
वइ मखु व नं लिजाँ दय्का ।
बिया थकि छुं न्हूगु सन्देशा
न्हाबलें लुमनि छंगु ख्वापा ।

२

३

हृदय दुने चाय्का स्वय्नु भोसं,
सितला ग्वातला छु जुल थें ?
गुलि तथा तय्गु खिरँगु जगते,
बिग्नू भोसं प्रकाश प्रदीप ।

४

निरंकुश राणाया पंजले
हथकडी, नेव कत्तु मत्तु कय्का,
मिना वन गुठि शहीद सपुत्र
देशाया लागि बलि हे जुजुं ?

हकया लागि सिना हे वने नु
हृदय दुने दन दन च्याका ।
खोबि, मसुका स्वया गुलि चवनेगु ?
जगते भोसं छुं छुं घाय्नु ।

५

६

(थ्व कविता कविजुं थव थम्हं ४।२.२०१२ स जन सेवा सिनेमा भवने स्वसापासाया तत्रावधाने जुवगु भी कवि चित्तधर 'हृदय' जुयागु स्वर्ण जयन्ति समारोहया उपलक्षे वदने थुंनु खत्र- सम्पादक)

'हाउ' = निभाल'

अंक प्रथम

—भाजु 'धूस्वांसामि' ।

[पाठकवर्गगत थन भाजु धूस्वांसामिजु म्हमियेका बिया च्वेने मावगु मखत, छाये धालसां वपकलयागु परि-
चय न्हापा हे बिये धुंगु दु । थव वपकलयागु अग्रशित 'हाउ' = निभाल' - गुगु नेपाल भाषाया साहित्य-जगतस
दकमिबे न्हापां पिहा वगु थ्यावं धागु च्वमिजुगु दावा दु - यागु परमांक खत्र । थुकि हे झीसं मियेका काये फु
कि नेगळ भाषायान वसकलं अगलं अमुग अमुग्यगु रचना बिया बिइगु दु । नेगळ भाषा हे वसकल पाखे ऋणी जुया
च्वंगु दु । सम्पादक]

थाम - सेग्ट्रल झेरुखानाया छगुलि बोथा ।

इल - सन्ध्या ।

(भिसमिस प्रकाश ! बोथा बांलाक खेने दुगु मखु ।
लिउने पाखे नैया दरालि दुगु झ्याल दु । श्वयां अपोल छं
सिये दुगु मखु । तर कोगाम च्वगु खेने दको वस्तुं मिये दु
कि बोथा छगुलि फम-निभाल सुला सुलाव वल्ल वल्ल मथ्यं
निइगु थास खव । उबेठे हे नेपथ्यस भवा तापकं ग्यरा
छुटे जुउ थें नं च्वक मजुउ थें नं च्वक छपु मे ताये दइ ।)

देवी जननी थकं रानी नमो श्री भवानी याहुने
भगत खनाव ॥ धु ॥

बिनति छि पालिसं जि पापी वने थासं महु
गति त्रि विनानं हे देवी दयान विव वरदान ॥ १ ॥
माइ बिहुने जिवदान प्रभु व होतकाव अबला
प्रति मियाव ।

लखल विव प्रभु माता जननी जय प्रकाश दयान
हे देवी लहाकम्ह श्री प्रकाश ॥ २ ॥

[मे सिमथवनि बेले हे दुने हे छं घाग घुलु तत्र सलं
लवाना च्वगु सल ताये दइ]

क - वड ! जान जत सान्ति, इमि थुकां मोज ?

ख - इपिला ईा हे का !

क - इपि जक सु ? इमिसं नं वतमान सरकार प्रति
असंतोष बयंताव ज्या यात, झीसं नं ।

ग - का ! आम छु खं लहानागु ? इपिला मन्त्री जुइ
धुंकुपि । गजेइ पाम याना तवगु दुनि ? मन्त्री जुइ
धुंकुपि 'ए' क्लास जेठ तयेगु ।

क - (दथुा हे) मेवति खं थें नेवल न्हाकडगु

मखुला ?

ख - थथेला मखु । राजनैतिक वन्दीनयत सुविस्ता
बिइगु धावगु ।

क - अयेसा थव हे ला सुविस्ता विउगु ?

ख - थुकिस सरकारया छु दोष ? कन्हे छम्ह खं
ज्यानमारा न जि थव पार्टी यास्र धया बिइ । दोष खत्र
झी नेगळगु । खं थव थवति मोज याये दयेव झीगु
वास्ता नं महु

ग - कासा झीसं थुकिरा विरोध याये माव ।

ख - खत्र, खत्र । तक्या निनि लयाये हे माव ।

क - खत्र, खत्र । अये नं देश भाडे याइति नं थवति
हे । थुकियात विद्रोह याये माव ।

ख - विद्रोह याये माव ।

ग - विद्रोह याये माव ।

[नेवल कगाव तत्रपि थुखे उखे वंगु वत्रगु, गुबेलें
भवा याकनं याकनं वंगु नं ताये दइ । फानाकस
अस्पष्ट मल नं ताये दइ । अले भवा लंताव छपु-
चल नेवल कया तत्रपि छखं पाखे वंगु ताये दइ ।
अले छोलं हला जुइ । नारा ताये दइ - " अर्या
चारी सरकार मुर्दावाद ! पक्षपाती सरकार मुर्दा-
वाद !! स्वार्थी नेता मुर्दावाद !!!" ध्वाराक
घुक्क मल वइ । पाका पुहु जुउगुगु आभास नं
दइ । तर नारा लगे जुया च्वेन । अलेला टिपर
ग्यास गोली तोलतुउगु थें आवाज वइ गुबेलें झन
जोशे जुयाव हाला च्वंगु ताये दइ, गुबेलें अर्या

बाबा व सित बाबा' या कारुणिक क्रन्दन नं । अले भचा लिपा सिइगु छेँस थें हाव - सल मदया वँनिइ । बूट न्हाना ववगु पलाख - सल वइ । पिने कोथा झन खिउंसे च्वँना च्वँनिइ । वहे कोथा-स निम्ह मनुखयात ध्वाध्वां दुत व्छया हइ । निम्ह दयाव सिइपि थें भ्याराक कुतु वँनिइ । छुं क्षणया निति निरव, निशब्द, शान्त । भचा लकाव छम्ह उसिहि सँना हइ ।]

१ मनुख — अये रमेश ! भाइचित्त ला गोली हे लात थें च्व । पयारा पयारा मिगु न जि खँना । लावसा ... [मेवम्हमयां लिसल मावउ । म्ह ग्यारा ग्यारा गत नं भचा हे मसं । न्हासे ल्हात तया स्वत । सासलला चले जुउनि अले वं वयागु न्हास तित । रमेश भचा सँना हल । अले भचा लिपाला वं न्यँन ।]

रमेश-किरण दाइ ! झीपि गन ? भाइचापि गव ? मेवपि गन वँन ?

किरण-भीपि काल कोठीस तये ह्ये धुकल । मेवपि सित ला म्वातला जि मसिउ । तर यक्को हे घालपाल जुउ थें च्वं ।

रमेश-यक्को हे ? इमित गन यंकल ?

किरण-दादां इमिगु इमिगु कोथास ।

[रमेश छकोल जुक्क दँनिइ । ल्हात म्हलि चिनाव छथु नारा लगे याइ-अत्याचारी सरकार मूर्दावाद !]

किरण-(रमेशयागु बोहल उवँनाव) रमेश ! जोश जक दयेकां मजिउ । होश नं दयेके माल । याकल-धौल थें छु हालगु ? प्राण हे बंक हावसां सुनानं ताइगु मखु । थथे यावसां झन छंत नं जित नं मेमेव थास तयाव सिक्क सास्ति याइ ।

रमेश- (भचा झोकये जुयाव) अयेसा छु चि-नवम्ह खा थें सुउकं च्वँना च्वनेगुला ?

किरण-अँ ! अवश्य थवहे खँ जि धया च्वँनागु खव ।

रमेश-अयेसा जि थनि निसँ छु धाये मखुत ।

[किरण गुली खँ ल्हात, तर रमेश नु मवाव, नु हे

मवाव । अले वयागु मस्तिष्के धक्का लगे जुल । व भुनु भुनु हाल ।]

किरण—..... छु थवहे न्हु स्वयेत जि थवगु छेँ, कलात मचाखाचात तोलतागु ला ? छु थवहे अरवस्थास थवत लाकेत जि जंगल-जंगल, पहाड-पहाड चाक चाक हिलाव पार्टीया प्रचार याना जुयागु ला ? जिगु ला छु खँ । छु झी पुरखातयस, छु शुकराज गंगालालपिसं थन्यावगु हे आजादीया निति स्वतन्त्रताया सग्रामे थवपित वलिदान यावगु ला ? कदापि मखु । कदापि नं मखु । थवपिनिगु देखे थवपिनिगु राज्य जुइ तिति । वीर शहीदपिनिगु वलिदान छन्हु अवश्य सफल जुइ तिति । व न्हु व जमाना वइ तिति ।

[उबले हे नेपथ्ये सुं ववगु सल ताये दइ । भचा प्रकाश जुइ । सिपाहीं कप्तानया वदीस छम्ह अफिसर व मेवपि निम्ह राइफलधारी सिपाहीं । अफिसर वये साथ निकोल हरर हरर न्हिलिइ ।]

छम्ह सिपाहीं— थुपि हे खव न्हाचयागु उत्पातया नायकपि ।

मेवम्ह सिपाहीं— स्वँम्ह दुगु, छम्ह ला गोली कयाव सित ।

[किरण व रमेश निम्हसयां भसंक वँनिइ । नयेगु मिखां इमित स्वइ । अफिसर छकोल न्हिलिइ ।]

अफिसर-ठीक एकदम ठीक ! थुमित थन हे तये बर्हापि खव । पिने जक प्रगतिशील जुयां मगाव । दुने नं प्रगतिशील जुये माव । जुल का प्रगतिशील का ! थुमित स्वँम्ह तक लख व नसा बिये म्वाव ।

[रमेश छुं मधाव । सुउकं च्वं च्वँन । किरण झ्याल पाखे वँन अले गम्भीर जुयाव धाल ।]

किरण— देखा जायगा ! जिमिगु नं ला पाल वइ तिति । अले.....

अफिसर— सुउकं च्वँ । पशुं मसिउगु जीवन सिया नं मगावनि ला ? निन्हु स्वँम्ह नये खँनिइ मखु अले बुद्धि ठीक जुइ । अले 'सरकार जिन्दावाद' छ हे धाइ ।

किरण— (भचा जोशं) छिपि थे ला ? गन गन मन्हि

खँन, अन अन ब्वाँये वँनिईपि । न्हापां थवपिनि तताकेहेँपित
बियाव अफिसर जुल । थौं थवपिनिगु आत्मा-हेँमियाव ।
नीच, पशु ! खिचा.....।

[उबेले हे स्याराक स्याराक निकोल कोर्दिया प्रहार
किरणयात जुल । किरणया जोश क्रोषे परिणत जुल । तमं
कां जुयाव थवगु नेवल दुगु ल्हात अफिसरयात प्रहार यात ।
तर वयागु ल्हात नँया दरालि नाप छगुलि बज्र ठक्कर नल ।
ल्हात हिं भोल भोल वल । उखे अफिसर छकोल हिस्पाये
थेँ यानाव न्हिला वँन ।]

अफिसर— (वँना च्वँच्वँ) जोश : जक दयां मजिउ,
भाजु ! भचा बुद्धि नं माव ।

अफिसरयागु थव व्यङ्ग प्रहारं किरणवाथा वाथा कँन ।
हिइ मिइ चाल । गुबेलें थुखे गुबेलें उखे चाकहिल । गुबेलें
नँया दरालि त्वकथुले कथं सँन, गुबेलें लुखा पाखे वँनाव
भवा भवा प्यंकल । अले छकोल तिसलं हाल ।]

किरण— जिमिगु नं पाल वइ तिति । वइ तिति, वइ
तिति । वइ.....।

[उबेले हे वयागु मिखा भुगुलुहुं च्वँच्वँमह रमेशया
पाखे वँन । ख्वाले हानं तमस भावना वल । वं थवगु
हथकडी दुगु ल्हात ल्हन, रमेश पाखे वँन । रमेश थव
खँन । व ग्यात, छकोल लाये लाये बुयाव हाल ।]

रमेश— वइ तिति, वइ तिति ।

[किरण तप्प दित । रमेशयात छकोल स्वल । रमेश
मदिसे हाला हे च्वँन, वेँ थें तरंगे चिच्चये याना च्वँन—वइ
तिति ।]

किरण— रमेश वेँ जुये मते । जिगु खँ नि न्यँ । छखे
छ, छखे जि तरंगे हालां छुं जुइ मखु । उकि.....।

[उबेले हे भचा तापाक हानं नारा ताये दइ—अत्या-
चारी सरकार मूर्दावाद ! स्वार्थी नेता मूर्दावाद !! जिमि
पासापित स्याये महु । ' घाराघुर घाराघुर जुइ । फाता फुतु
गोलीया भावाज वइ, हानं वहे गर्जन ब क्रन्दन जुइ । अले हानं

इमशान थें शान्त भचा लंकाव । नेपथ्ये हे ताये दइ ।]

१— थुमिस थौं च्छि थ्यँने बिइ मखुत ।

२— स्वँमह जक धयां ला हानं थुपि नं गनं वल ?

१— थुमित नं काल कोठरीस हे तये मालिइ ।

२— हाँप नाप तये मजिउ, नत्र थुमिसं हानं अन हे

१— कासां का ।

[घिसिसिसि निम्हसयात लुया यंकुउगु सल । लुखा
चायेकाव भवाक भवाक वांछत । हानं खापा ववबगु सल ।
किरण रमेशयात म्बइ । रमेश ग्याव थें च्वँनिइ, छथु
हालिइ ।]

रमेश— वइ तिति, व वइ तिति ।

[किरणया अजुगति चाल । वं ल्हात ज्वँनाव
रमेशयाके न्यँन ।]

किरण— सु बइ तिति ?

रमेश— व का, वहे का व ! अँ व व व वइ तिति ।

किरण— (भचा झोकये जुयाव) सु ? सु ? सु ?

[रमेश जुक्क दँन । किरणयात नँया दरालि दुगु
झयाल पाखे यंकिइ अले पचिनं सुयाव धाइ]

रमेश— थवया उखे पहाड दु-गगचुम्बी । व अनहे च्वँनि-
इगु । व वइ तिति—जिगु निरिति, छंगु निरिति भी सकलसया
निरिति.....।

[किरणं मथुल । लागि लागि चाल । वं न्यँन ।]

किरण— व व व ! आखिर व छमह मनुख मखु ला ?
व गनयाम्ह ? गन्यावम्ह ? नां छु ? छं गये म्हसिल ? थन
छाये वइ ?

रमेश— (भचा गम्भीर पहलं) अँ अँ व छमह मनुख ।
छमह मिसा खव । थवया अपोल यौवन, सौन्दर्य व माद-
कता बिलि बिलि जावमह ! नां.....।

[उबेले हे नेपथ्ये घारा घुर जुइ । दांगा दुंगु । पाता
पुतु । निःशब्द ।]

उषा—किरण

—भाजु राम बहादुर कायेस्त खवप ।

तिमिराच्छादित मैजु उषायो,
वैला धैगु त आशय किरण;
सिरिसिरि फ्रयनं स्वागत याका
हायका तल अन गोंगः भाजु ।

रविछवि नापं वै च्वन बुलुहूँ
उद्याचलया पर्वः थस्वया
स्वःवल बुलुहूँ घुसुहूँ सजनी
धायो च्वन आः भ्रंगः पंक्षी ।

मङ्गलय माःगु छायखः रानी
सूर्यो दाजु व वःगु खनेवं
जीवन पथया थः थः लँ लिना
सूरन सकलि तारा गनर्न ।

उषा—किरणया प्रेममिलापं
जगहे भः भः धायो बलरे
कोकिल खंडा तिं तिं न्हूगु
प्याखं हुयाव म्येनं हागु ।

हियू चिकु फुका बुलुहूँ सूर्य
लुमुकचत वल थन जगहे तुइक
थव खना न्ह्यू न्ह्यूं केवे स्वानं
खिसी याना च्वन भन इमिसं ।

—ॐ:०:ॐ—

“थौंकन्हे” द्वारा नेपाल भाषाया स्वभाव व
प्रकृति सिइका दिसँ ।

नेपालया पुर्ला वं खँया छगुलि प्वाला

—भाजु रे. र. न. “स्यस्य”

पाल वंशया नेपाले शासन

सुं वंखँ च्वमितयसं नेपाले छकोल पालवंशी जुजु-
तयसं राज्य यात धकाव च्वया तवगु दु । थुपि मध्ये विशेष
यानाव डा० काशीप्रसाद जायशवालजु प्रख्यात जुउ ।
अथेला डा० काशीप्रसाद जायशवालजु नेपाले पाल वंशया
अधिकार क्यँनेत बांलाक दसु बिया दिइ फुगु मखु, अथेसां
वसकलं छगुलि निगुलि चिचिधंगु खँ नं कुत्तु कुलाव शंका
यानाव नेपाल पाल वंशया शासने लावगु क्यँना दिइगु दु ।
वसकलं नेपालयात भारतीय पाल वंशया अधीने लावगु
क्यँनेत थव क्रे च्वया तयागु खँ न्ह्यथँना तवगु दुः-

“परमेश्वर परम भद्रारक परम सौगत महाराजाधि-
राज श्री मद्रामपालदेवस्य प्रवर्ध (मान) विजय राज्ये”-
थव च्वे च्वया तवगु संस्कृत भाषाया खँ नेपाल-आखलं
च्वया तवगु छगुलि ताडपत्र खव । थव ताडपत्रया खँ नेपाल
स्टेट लाइब्रेरा (H. P. Sastri, Catalogue, P.
54) स तया तवगु (Kutali Kamnaya) धयागु
तान्त्रिक बौद्धतयगु छगुलि भाग (Kubji Kamatam)
ग्रन्थे च्वया तवगु खव । थव आखलं श्री मद्र रामपालदेव
धकाव च्वया तवगुलि जायशवालजुया नुगले नेपाल आखलं
थथे रामपालया बारेस च्वया तवगुलि छगुलि तवधंगु शंका
वैन अथे हे वसकलं धया दिउगु दु कि “ परमेश्वर ” सिबे
न्हापां उगु सफलिस “ रामदेवस्य ” धकाव नं धवगु दु ।
वस थव हे निता खँ कयाव वसकलं नेपाल भारतीय पाल-
वंशया अधीने लावगु खव धकाव शंका जक मखु टोकये
यानाव हे च्वया दिल ।

आव स्वया दिसँ, पाल वंशया इतिहास भारते गथे
यानाव शुरू जुल; थव पाल वंशया इतिहास व्वंता स्वये
बेले नं भीत जायशवालजु यागु खँ गुथास तक ठीक जुउ
धव सिये दइ ।

पाल वंशया इतिहास

भारते बंगाल देशे गुबेलें निसें शशांक धयाम्ह सित,
उबेलें निसें ८ गुलि शताब्दी तक बंगालया राज्य गोलमाल

जुया च्वैन । राज्ये दुने तचोक अशान्ति देना बयेव सन
७२० पाखे बंगालीतयसं गोपाल नाम्ह छम्ह पुरुषयात
बंगाल राज्यया जुजु ल्ययाव तरु । वस थुबेलें निसें बंगाले
पाल वंशया राज्य शुरू जुल । थव पाल वंश सारा भारते
राज्य गुबेलें यामे मखं, बहे बंगाल राज्य भती भती
मेमेव थास तक धवगु राज्य तवधंकाव लिपा स्यँना वैन ।
गोपाल धुंकाव बंगालया राजगद्दीस धर्मपाल जुजु जुया
च्वैन । गोपाल ७२० पाखे बंगालयाम्ह जुजु जुउगुलि
भीसं थव खँया सिउता काये फत कि गोपालया बंगाले
शासन याना च्व बेले नेपाले जयदेव (२) धवगु राज्य
भोग याना च्वैन । जयदेव (२) मा पशुपति अभिलेखे
१५३ ठकुरी सम्वत च्वया तवगुलि (१५३ + ५७१ =
७२४ ई. जुल । धर्मपाल बंगाले सन ८०० पाखे राज्य
मान धकाव जायशवालजु रुवा दिइगु दु । तर स्मिथजुं
गोपालबागु राज्य ७२० ई. स मखुसे ७४० ई. स धया
दिइगुलि उगु खँ उपायेचोक पाव जुई मखु । धर्मपाल थवगु
राज्य तवधकेत नीति म्हिताव उखें थुखें हवापु यायेगु ज्या
यात । थुकिया फलस्वरूप विशेष यानाव उत्तर भारत वं-
या अपाल थास वयागु अधिकारे लात (तारिणी प्रसाद सिंह,
हिन्दुस्तान की सिष्टैमेटिक इतिहास) । अथे हे कन्नौज-
याम्ह इन्द्र युध्दयात गद्दी लिक्काव वं थवम्ह दलाल चक्र-
युध्दयात गद्दीस तया बिल । ८५० ई. पाखे देवपाल बंगाल
याम्ह शासक जुल । देवपाल नं न्हापा सिबे अपाल देश
त्याका हल । उकिस मध्ये वं आसाम, कलिङ्ग, आदि थास
त्याकाव द्राविड तथा गुर्जर जुजुपित लडाईस बुकल । आव
थुकिस जायशवालजु थथे धया दिइगु दु कि सन ८५०
ई. स जुजु जुउम्ह बंगालयाम्ह देवपालयागु राज्य शक्ति
हिमालयया पहाडी राज्य किरा (Kira) व थुकिया
उखे थुखे सिमानास (आसाम थ्यंक थ्यँ वैन । पाल
बादशाहतयगु व हिमालय पहाडया मनुखत कम्बोजतय
दथुस छकोल ल्वापु जुयाव कम्बोजतयसं पाल शक्ति-

यात घाना व्हत । अले पालत गंगाया क्छारं लिज्याना वंगुलि व थास (आधुनिक दिनाजपुर क्षेत्र) कम्बोजतयगु मधीने लात ।

तर तारिणी प्रसाद सिंहजुं थवगु सफुलिस लिपा जुउ पिं जुजुपिं वमलावगुलि बंगालयागु उत्तर भाग प्रतिहार जुजुपिनिगु ल्हातम लाव वैन धकाव च्चया तवगु दु । थुखे धालसा हानं जायशवालजुं नेपाल सम्बत पिहां ववगु इल (राघवदेव — ८८० ई.) पाखे पालत कुतुं वैन धकाव च्चया तवगु दु ।

थनंलि ११ गुलिगु शताब्दीया शुहस महीपाल (६८० ई.) थवगु साम्राज्य हानं थकायेगु कुतल यात । थव जुजुया पालास ल्हासाम बुद्धधर्म न्हल कं बांलाक प्रचार यायेया नितिं विहा न्हलपिं बौद्ध भिक्षुत वैन । स्मिथजुया धापु कथं महिपालदेव धुंकाव जुउम्ह जुजु न्यायपालया पालास नं ल्हासास भिक्षु पुचल वैन । न्यायपाल धुंकाव महिपा (२) जुजु जुल अले लिपा सन १०८४—११३० ई. तक रामपाल बंगालया छम्ह बलवानम्ह जुजु जुल । थव जुजुं उत्तर विहार व आसाम त्याकल । स्मिथजुया धापु कथं तिहुंत व उत्तर विहार, जायशवालजुया धापु कथं मिथिला व आसाम) थव जुजुया ५ गुलि पुस्ता लिपा थव बंगाल राज्य पाल वंशया ल्हातं सेन वंशया ल्हाते वैन ।

वस थुली जुल पाल वंशया इतिहास । आव थवहे पाल वंशयाम्ह रामपालयात कयाव जायशवालजुं उगु इले नेपाले पाल वंशया अधिकार दु धकाव कयनेग दुस्साहस याना दिइगु खव ।

वसकलं कयना दिइम्ह बङ्गाली जुजु रामपालदेवया इल सन १०८४—११३० ई. पाखे खव धकाव कयना तवगु दु । अले वसकलं न्हापा शंका यानाव कयना दिइम्ह बंगाली जुजु देवपालया शासन इल ८५० ई. धकाव कयना तवगु दु । थव खँ कथं नेपालयाम्ह जुजु वरदेवया पालां निसें नेपाल सम्बत ८८० इलयाम्ह जुजु राघवदेवया इल तक छकोल बांलाक विचार याये माव । भीसं बांलाक विचार याना स्वये बेले बंगाली जुजु देवपालया बारेस कीके छुं

उजोलगु साधन मदु, गुकि भीसं जायशवालजुयागु खँ स्वीकार याये फइ । जायशवालजुं बंगाली जुजु देवपालया पालास आसामया सिमाना व हिमालय पहाडया किरा (Kira) धयागु थासे थ्यक त्याकल धकाव गुगु च्चया दिल, उकि छता अपोल मेवगु भ्याहे शंका याये थास मदु । शंका थबहे खव कि किरा धयागु थास नेपालया किरात प्रदेशया छु छकुति थास ? तर थव नं अथे धायेगु जक हे खव सिबे शंका हे कया च्चने मावगु थें नं छु हे मदु । किरा नाम हे किरात प्रदेश धकाव धाये मावगु नं ला मखु । हाकनं किरा (आधुनिक नेपालया छकुति थास ?) धयागु थास देवपाल त्याकुगु खवसां पालतयसं नेपाल राज्ये अधिकार तल धकाव गथे धायेगु ? सके किरा धयागु थास हे न्हापां नेपाल राज्यया दुने लवला मखुला वसकलं छुं हे विचार याना मदिइ । सके बंगालीत आसामयागु लं काम्बोजतयगु वस्ती पाखे वयेत कुतल यावगुलि काम्बोजतयसं बंगालीतयत लिना व्छयाव थवपिनिगु थास (दिनाजपुर क्षेत्र) वचे यात जुये माव । उकि जायशवालजुं स्वावसां स्वावसां देवपालयात विना प्रमाण अथे मनं स्थान विद्याव च्चयेगु इतिहासकारतयगु कर्तव्यं बन्चित जुयेत स्ववगु सिबे छुं मखु थें च्चं । किराया बारेस वसकलयाके छुं दसु दुगु मखु ।

आव वल रामपालयागु खँ । रामपालया खँ पाखे नं जायशवालजुं नितो खँ कयाव नेपाले पाल वंशया शासन जुल धकाव कयना दिइगु दु । छता ताडपत्रे च्चया तवगु नेपाल भाषा, नितो ताडपत्रे हे च्चया तवगु न्हापां शुरु जुउगु “परमेश्वर” सिबे न्हापा “रामदेवस्य” धकाव च्चया तवगु । तर अपशोच खव कि वसकलं रामदेवस्य धयागु आखल न्हेवने बांलाक व्चया मदिइ । अथेसां वसकलयागु “रामदेवस्य” या बारेस खँ पित हे काये मालिइ । “रामदेवस्य” खँ वगकलं न्हयथंगु छाये धालसा वसकलया धापु कथं रामदेव व नेपालयाम्ह वामदेव ल्हा हे जुये माव धयागु खव । थुकथं वगकलं वामदेव ठकुरीपित भारतीय बंगाली यानाव नेपालया इतिहासे भारतीय खं त्वकपुयेगु कुचेष्टा याना दिल । तर

इरु-बेल उगु तके लावसां वामदेव बंगालया पालवंशी मखु, नेपालयाम्ह अंशुवर्मा वंशी जुजु खव धकाव झीसं च्चे न्हापा हे खँ छुंने धुंगु दु । थुकथं रामपालया रामपालदेव, रामदेव अले वामदेव भोले मिले प्रयेत्रं तुं जायशत्रालजु इतिहास-कारतयगु मित्रास धुलं व्छाका दिये फइ मखु । थुकथं वम-कलं रामपालया इले नेपाल पत्र वंशया त्हाते वैन धकाव सिद्ध प्रमाण (POSITIVE PROOF) विउगु अखत जुयाव भुटा सावित जुउ ववगु मिये दत ।

हानं नेपाल आखलं च्चया तल धावगुलिस नं छुं बांला-कगु दसु बियाव नेपालयात पाल वंशया त्हाते लाव वैन धकाव वयंता तवगु मखु । खाली नेपाल आखलं महाराज-धिराज रामपाल धकाव च्चया तयेवं रामपालया त्हाते नेपाल लाव वैन धकाव वसकलबा शंका खव । तर थज्यावगु शंका इतिहास जायेगु नं बांलाकगु खँ मखु । ताडपत्रे रामपालयात नेपालयाहा जुजु धकाव गतं घोषणा यानां तवगु मदयेकं खाली नेपाल आखलया भरे रामपाल नेपाल-याहा जुजु जुये दइगु खवसा, अथे हे धायेके दइगु खवसा वं उगु इले संसारे दक्को भासं व आखलं थवगु नां च्चकल जुइ । खुद जायशत्रालजुयागु नां नं जि आब थन नेपाल आखलं नेपाल भासं तवकोलमछि च्चया हया च्चंन । छु, अयेमा बांशशत्रालजु नं नेपालयाहा इतिहासकार धकाव थुली खं स्वीकार यायेगु ला ? थव ला वसकलयागु ल्छगुलि गफ जक खव सिबे तर्क, दसु छुं नं मखु । उगु इले नेपाल, भारत, त्हासा, चीन, काश्मीर, आदि थासया निति महत्त्वपूर्ण जुया च्चवगु झीसं इतिहास सिइका वयागु दु । थवहे बंगाली पालतयगु खं नं झीसं महिपाल व न्यायपालया पालास त्हासास बौद्ध भिक्षुत वंगु खँ पिहां वये धुंनुगु दु । थुकिस भीसं दुते थयंक वंताव बांलाक थुयेकेगु कुतर यावसा थव खँबा सिउता काये फु कि नेपाल उगु इले भारत व त्हासाया मुल-लपु जुया च्चंन । थव खँला झीसं अंशुवर्मा, तरेन्द्रदेव-यागु वंखं च्चवा बेले हे बांलाक खँ छुये धुन । थुकथं हे थव पाल वंशया इले तं नेपाल, संदेश व भारतया थवं थवे सावगु सम्बन्ध दया हे च्चंन । ११ गुलिगु शताब्दीया शुरूस

भारत व त्हासाया बौद्धवादी सम्पर्क न्हूल-कथं जुया वल । थव खँ भारतीय पाल वंशी महिपाल व न्यायपालयागु खँ वये हे धुकल । बालचन्द्रजुया धापु कथ १७८-१८० ई स पाल वंशी महिपाल जुजु बंगाले राज यावगु इले बिहारया बौद्ध पीठतयगु थासं बौद्ध आचार्यपि अपाल हे त्हासा व नेपाले वंन । थव खँ कथं नेपाले गुणकामदेव, उदयदेव, निर्भयववपतिगु इले बौद्ध भिक्षुतयगु नेपाल, भारत, त्हासा वये वंने अपाल जुउगु खँने दु । अले बौद्ध संत, भिक्षु, विद्यार्थीतय नं छगुलि देश मेवगु देसे वंन । व शिक्षा व वंनिइगु जुया च्चंन । पालतयगु राजया दुने सारनाथ व बौद्धया थज्यावगु नांदगु पीठ लाना च्चन अले पाल जुजु खुद बौद्धावलम्बी जुया च्चंन । थुज्याव बेले बौद्ध धर्मया नातां स्वंगुलि देसे नं मित्रता दया हे च्चंन । बालचन्द्रजुया सफुलस च्चया तवथें प्रसिद्ध भारतीय पुरातत्ववेत्ता तारा-नाथयागु धापु कथ ईशाया ११ गुलिगु शताब्दीस विरोचन, रत्नकीर्ति व कङ्कथी थज्यावपि बौद्ध पण्डितपि मगधया विक्रमशील विहारे दुगु खव । अथे हे उगु इले बिहार राज्ये उखें थुखें तापाक तापाक देसे च्चपि मनुखत, विद्यार्थीत बौद्ध बाडमय वंनेत, थुयेकेत अन च्चवं वइगु अथे हे चाक-हिउ वइगु । थवहे सफुलिस पाल वंशतयगु शासनं शासित जुया च्चंन मगध देश ३०० स्वसल चीनीया श्रमणत नेपाल जुकाव चीने लिहां वंगु लेवीजुया तर्क नं बिया तवगु दु ।

नेपाल व पालवंशया बारेस मेवगु खँ देवपालया पालास वया छहा सामन्त बज्रदेव धयाहा नं नेपाल ववगु दु अथे हे १०४० ई. स प्रसिद्ध बौद्ध आचार्य अतिशयात लित हयेंत विक्रमशील विहारे त्हासां छधोल मनुख व्छया हवगु अले इपि ले वया च्चं बेले नेपालया राज्य सिमानास लाक बिहार पाखे हे वंने त्थम्ह नेपालयाम्ह जुजुयात इमिसं नाप लावगु दु ; सके व जुजु १०३९ ई. स नेपाले जुजु जुया च्चंम्ह लक्ष्मीकामदेव ला मखुला ? थुम्ह जुजुया बौद्ध धर्म पाखे साप हे श्रद्धा दु ! उकि हे वं “लक्ष्मीवर्मा विहार” धयागु छगुलि बहाल नेपाले दयेकुगु खव ।

अनंलि हाकनं ११६७ ई. पाखे विक्रमशील विहारया-
म्ह महास्थवीर बुद्धश्री थव चेलापि मुंनाव नेपाले ववगु नं
खं दु । ११६३ ई. पाखे भारतवर्षे मुस्मांतयगु आक्रमण व
जीत जुउगुया थव मुख्य परिणाम खव । पथ्वीराज व जय-
चन्द्रपिनिगु छे—लवापुं मुस्मानतयसं यक्रो हे फायदा कयाव
मुस्मांतयमं पृथ्वीराजपित वामलाक वुकाव भारते थवपि-
निगु राज्य स्वँन ।

थुकथं तराइया ग्यानापुगु लवापु सिधयेव दिल्ली, अज-
मेर, झांसी, सरस्वति आदि थास तथाकाव मुहम्मद घोरीं
थव फुक्र थासया गवर्नर थव विश्वासीम्ह कुतुबुद्दीनयात
यानाव थव गजनीस लिहां वँन । सन ११६३ पाखे कुतुबु-
द्दीन धमाधम पूर्व पाखे राज्य त्याकाव हानं बनारस पाखे
व्वां वँन । थुकथं ११६६ ई. तकया दुने वं ग्वालियर तक
थवगु अधिकारे ह्ये धुंकल । कुतुबुद्दीन या छम्ह सहायक सेना-
पति वस्तियार खिलजीया काय इस्तियार मुहम्मद खिलजी
खव । उम्ह इस्तियार मुहम्मद खिलजीं ११६७ ई. स विहारे
ग्याना पुक्र ह्ये कयाव विहार थवगु अधीने लाकल । थुगु
इले नेपाले विजयकामदेव (२) जुजु जुया च्वँन धयागु
वयागु राज्य काल स्वयाव धाये फु । विहारे ह्ये कयाव
त्याकेव मुहम्मद खिलजीया फौजं अर्थात मनुखतयसं विहार
प्रदेशे ग्याना पुक्र लूटपाट मध्ये यानाव तहस नहस याना
बिल । गुलीखे मनुखत सित, गुलीखे देव—गल चुं दँन,
गुलीखे मठ धुल जुल । थुकि विशेष यानाव विहार प्रदेशे
च्वंगु उलीमछि बौद्ध मठ, चैत्य, देव—गल फुक्र लूटपीट
यानाव स्यंका बिल । बौद्ध भिक्षुपि उखें थुखें विसि वँन ।
गुलीसय त थुमिसं हे ग्याना बिल । थव मुहम्मद ११६६
ई. स बंगालया सेन वंशी जुजुपित वुकाव ढाका पाखे ह्ये
काव वँन अले लिपा थवपिसं त्याकुगु थासे मावगु लूटपीट
याये धुंकाव मौडयात राजधानी यानाव लिपा १२०४ ई.

स दार्जिलिङ्ग पाखे पहाडी प्रदेशे (VINCIANT A.
SMITH) दुहां वँनाव ह्ये काव वँनेगु कुतल याव बेले
अन हे थकर नवगुलि सन १२०५ पाखे सित ।

थुकथं मुस्मांतयसं वं वं थाम घाराघुठ यायां तहस
नहस जुइक ह्ये कावगुलि ततवर्धपि मनुखत उखें थुखें विसि
वनिइगु स्वाभाविक हे खव । अथे हे उगु इले यत्र तत्र
वर्षि मनुखत मध्ये नेपाले ववम्ह विहार प्रदेशयाम्ह महा-
स्थवीर बुद्धश्री नं छम्ह खव अथे हे वनाप ववर्षि विद्यार्थी
चेलाल नं छथोल दु । थुगु नकसां उबेले यक्रो हे मनुखत
नेपाल, ल्हासा, चीन, वर्मा आदि थासे वँन जुये माव ।
अले थवर्षि नापं थवपित मावगु वस्तु नं गुली फत उली
थुमिसं ल्हया यंकल । बौद्ध आचार्यतयसं अपाल हे बौद्ध
ग्रन्थ थवपिनि नाप नापं ज्वँना वँन । थवहे खं कथं उखे
थुखे वाप आचार्यतयसं थवर्षि वँनागु थासया खं व इमिगु
भाषा सयंकेगु कुतल यात जुये माव । अथे हे छह निह
बौद्ध आचार्यतयसं छगुलि निगुलि ग्रन्थ नं च्व हे च्वत ।
बालचन्द्रजुया धापु कथं थुकथं बौद्ध धर्मया आधारे पाल
वंशी जुजुपिनिगु ल्हात शासित गङ्गाया कछार हिमालय
प्रदेश लिसे सम्बन्धित जुउगु अवस्थास विविध स्थानीय
भाषाम छुं ग्रन्थ अनुवाद जुइगु अथवा विभिन्न लिपि नकल
जुइगु छुं अजुगति खं मखु; थुकथं सुं जुजुया नां छुं ग्रन्थया
उपसंहारे खँनेव छुं देश विदेशयात मेवगु हे छुं देशया
अधीने लात धकाव नालेगु युक्तिमुक्त धकाव धाये मफु । थव
हे लिसल जायशवालजुयात कुगाक धया तये धुंकुगु दु ।
थुकथं जायशवालजुं कथंना दिइगु सफलियां शंका छुं मखु
खाली उगु इले च्वया तवगु छगुलि नेपाले माखलया चि
जक खव । उकि जायशवालजुं कथंना दिइगु नेपाले पाल
वंशया प्रभुत्व त्रिलकुल निराधार जुउगु खँने दु ।

स्वव स्वव थास मत गुली बांलाक । इयाल पतिकं
श्रील शील । लुवा खरु पतिक पालाचा च्याना च्वगु दु ।
लाछिस, ले छवाकखेल भल भल धाव । थव येँ देश हे
भबुला, छगुलि कारमनिक जगत ला धया थें च्वं । बा
छेल फुसे च्वंगु नगु छायेपा तवगु स्वर्ग हे कुतुं बलला ?

उखे छेँ छखास जक मत मच्यावान । गुदं दुम्ह तारा
इयाल—फल गुबेल तक जाल दंना च्वगु; छकोल छकोल
दुबिना वैनइगु, हान कुने लाछिस लक्ष्मी—दे । हे खँने दयेक
बलला धया थें च्वं न दरालि ज्वंनाव वाम्ह वाम्ह पिहां
बयाव स्वइगु । मिखा हे त्यानुक स्वया च्वं वेले अजिम्ह
बल्ल खँने दयेकल वल । स्वाहानेँ डुरुरुल कुहां वन ।
“यव—अजि ! यव—अजि !”

स्वाहाने—बाल बल काकां अजिम्ह बुतुहुं थहां वल ।
भहसुख मदयाव छवारा चिना च्वंम्ह लानिधकुं घौलमा
थौं हे तिति छकोल तिइजक पिहां वंना वल । वहे गुदं दुम्ह
छय छम्ह सीबे वया सुं छम्ह धकाव थव धायेम्ह मदु ।
याकल मिसा, थव हे मवसा मुनां छेँथ्यंक छु हया बिइ ।

“ भौ नं मत च्वाके माल, अजि ! ”—उतेजित जुयाव
छयम्ह हाल । “ खंला सकलसयां च्याये धुंकल । ”

“ आसे' न्हापा लाक उखे तरिमापि थास थ्व चिकं नि
गुला वा, ना । ”

“ अले झी च्याकेत ग्वेले । ? ”

“ मखंला हाक हकि धावगु । इमिगु उली चिकं नया
वैनइ थें च्वंक । स्वचकं चिकं त्याना कयागु, छमाना
माल धाये धुंकल । मयेल हुँ । ”

“ सकलसयां मत च्याके धुंकल । चिकं मदयेक पालाचा
जक च्याइला ? ”

अजिम्हं गा उलाव धकि छपात पिकाल ।

“ छु छु हया अजि हँ, यव—अजि ? ” मचाम्ह छयवा
स्वयेगु उत्सु न जुल ।

“ का थव लक्ष्मी—देवका, धिवा निगोल कावम्ह । ”

“ थव तवसि खवला, अजि ? गुपाये चा गोलगु ! ”

“ ग्राम छगोलया हे धिवा न्यागोल काल, वनं चु
मदुगु । चु धकाव कंजक स्वचाका तवगु का । ”

“ खोलसि स्यांगुली न्याये मानि । जनबहाले मदये
धुंकल । ”

“ अले चिनियाम्ह किसि ग्वेले, अजि ? ”

पत्र पत्रिका धयागु व्यक्ति निसें कया देश विदेशया अन्न संसारया तक नं मिखा खव ।

‘ पत्रिका स्वये मखनिगुला धाथें हे मिखा कां थें का ’

उकिं

भासँ ग्राहक जुया दिसँ, लेख बिया दिसँ अथवा विज्ञापन बिया दिसँ । लये छक प्याहां वया च्वंगु नेपाल—भाषायागु
प्रगतिशील पत्रिका—

थौंकन्हे

स्वया खुशी जुया दिसँ थुकिस कविता, गद्य कविता, कहानी, निबन्ध तथा अन्य समाचार नापं प्राप्त जुइ । याकनं हे
ग्राहक जुया साहित्य तथा भाषायागु सेवा याना दिसँ । ग्राहक चन्दा देछिया २।- भारत यात कं. २।

व्यवस्थापक

“ थौंकन्हे ”

धेवा

— भाजू तीर्थलाल नयःभनी

“यव मा !”

“छाय ? सदां यव मा ! यव मा !!”

“.....।”

“छु धाये माल ? का धा !”

छेले चाबु वेंव — “सफुलि छगुलि म्याना।”

“आव छु धयाले ?”

“स्कूले नं बिये माल।”

“छं छु उगु थुगु यायेत धेवा गन काब वनेगु ? जिके जक छु हासि मइला ?” धकाव भोकये जुल ।

“.....।”

“छं स्वर्थके बिया तयागु दुका ? लावछि मलावछि धेवा धायेत।”

“डयातका दां बियेत।”

“अं गुली याउंसे च्वं । न्यातका मछि गन काव वनेगु ? धेवा छगोल दुत महवगु स्वला पिला दये धुकल । थमं सि हे सिउ।”

“अयेसा स्कूले हे मवसां जिलनि धेवा बिये मफयेक वनां छु याये ?”

“यवसा हूं, मयवसा वने म्वाव । जितः छुया घुकि ? त्याख कने हे धुन । छंगु न्हेत हवगु ला मोहनी व स्वन्ति हे फुइ धुकल का । उकि मगानाव डयातका पाँच मोहल श्री मयजुचिगु खर्च जुबे धुकल, थौं तक्र या सिउ ?”

अले वया मने तसकं तं पिहां वल ।

“मिसातयके च्वंगु चुंदां बालतियो खिति जक पिका-येत नं गुपायेचोकं थाकुगु ? धकाव ब्रति मति धाल । तर वया मिखां छुं हे मवनें । सफुलि व्याक बान्छयाव खुइ खुइ पिहां वेंव । मांम्ह याकलचा हाला च्वेन — “वं धाये साथ बिउसा लसताव; मबिउमा तं पिहां वव”

कायम्ह नुं हे मबासे पिहां वेंव । सरासर पासाया पसले बनाव च्व वेंव ।

“छाये थन, स्कूले वनेगु मखुला ?”

“छु वनेगु ? मछासे हे च्वेन ।”

“छुया मछालेगु ? मिले यायेका न्हाथेसां ।”

“सफुलि हे ज्वेना मवयानि।”

“जिके द हे दुनि, नु !।”

राम पासांम्ह नापं स्कूले वेंव । क्लासे मास्टर व्वंका च्वेने धुकल । व नं क्लासे वेंनाव थवगु थासे च्वेन नं च्वेन, गं नं थाना हल । मास्टर व्वंके सिधयेकाव धाल — “ग्व ? फुकसयानं मासिक शुल्क हये धुकल । छि हे छम्ह ल्यं दनि । म्याद पुले धुकल । थौं बिया दिइगुसा बिया दिसै, मखुसा कन्हेसं निसै छिगु नां त्वाछिना वेंनिइ ।”

“थौं लोलमन, मास्टर साहेब !”

“थन न्हाम्हसयाके जुउसां मिले याना दिसै रे।” धाधां मास्टर पिहां वेंव ।

थयेक धेवा त्याये कायेत स्वतं छम्ह हे मदु — धेवा त्याये बिये खवाल ववपि । छम्हसयात धालं नं ‘मदु’ धकाव मबिउ । वयाके हाला च्वेनेले छम्ह ‘नां’ त्वाछिना वेंनिइ’ धावगु तायाव न्हेवने वयाव दं वल ।

“जिगु उखुन्हयागु दां बिया दिउसां जिउका ।”

“वहे खव थन मंयलि-फ्री पुलेत ‘त्याये’ हिं धकाव हाला च्वेनागु । दुसा छिके हे त्यायेका, बिया दिसै रे ।”

“जिके मदयाव जितः नं मालाव ला छिके काव वया ।”

“.....।”

ववन्ह मछि दये धुकल, थौं तक बिउगु मखुनि । कन्हेसं निसै छि झाइगु मखुत । गुबेले बिया दिइगु ?”

“छिगु छु पचये याना मइला उपायेचोकं ? धि हे धियेनि ।”

“गुली ध्येन वा-ताबला ?”

“गुली ध्येन छिगु ? नी न्यातका ध्येनका ।”

“आव बिया दिसैसा ।”

कच कच हाहां पं थाना हल । सकलें स्कूलं पिहां वेंव । रामयात शनिचर लिउ थे लिउ । वं गुलीख्ये मानये यात, अहें मानये मजुउ । छे बवपि छम्ह निम्ह याथां छपुचल लात । इज्जतया लागी वया खवाल ह्याउंया वल । उबेले सुनां सुनां वयात हुलं छलये यानाव छेसं व्छया हय बिल । वयात धन्य धन्य धाधां छे पाले वल ।

× — × — ×

“ अँ आखल ला ब्व मवँनका, अड्डास ला वँने माव-
ला ? कलात-चेल जुयाव नइम्ह ! कलात जुइम्ह जुलं पँ
पँ सफुलि ज्वँनाव ब्वँ जुइम्ह । छ जुलं …… ।”

“ …… ”

“ जा बुउगु ख्या बालला ?”

“ क्येँ छु अले ?”

“ गुली जक न्यँने ढावगु ? क्येँ, चि धेवा छगोलया
न्याना हये बयागु मद्दु । बुका तयागु धालसा वं मयव थ्वं
मयव ! साक-साक भि-भि नये दवसा सकलें तव वइ ।”

रामं नुं हे मवासे जाबि नल । कोटं फिनाव सरासर
पिहां वँन । व साहु नाप लाइ भनं ग्यानाव गल्लीं गल्लीं
वँन भनं गल्ली पबव चायेवं च्चदुक्क नाप हे लात । वया हम्
थास तोल तल । तर भाग्यवश वया वा मताव धे लिकल
मस्वसे व्वात । व नं हतपतं लमकये जुयाव अड्डास वँन ।

अड्डास नं हाकिम तहरिर सारा वया ब्वँने बुकल । थौं
गनथन जुउगुलि म्हिग म्हिग स्वयाव गाक्क हे लिवात । व-
यागु खवाल खँनेवं हे सुब्बा झोकये जुल ।

“ थुगु इले ला वयेगु ? थौंकन्हेया शवाल मसिउला ?

“ थौं भचा लिवात … ।”

“ मन्हा म्हितेगुला सरकारी अड्डाखानास ? गैँ जुल
छ । फारामे सहिटाप ति , वहे इले यागु ।”

“ थौं भचा लिवात । जिउसा मिले याना विद्या दिमँ ।
भचा लिवावगु खव ।”

“ थौं हे छन्हु जकला - ब मिले यायेत । न्हाबेल
अथे हे ।”

“ स्कूले वँने माव ।”

“ सरकारी जागीर नयाव स्कूले आखल ब्वँ वँने
माव ? सही … का, ताहाकल खँ मसिउ … तयेगु जुउ-
सा ति, मखुसा …… ।”

“ य बाबा ! थौं गुजोलगु दिन हँ ! थुमिगु नं गुजो-
लगु सामन्त बीति ! वहे पुलांगु जमाना, वहे चाल चलन, वहे
गरीब दीन दुखी मध्यम वर्ग सिइगु स्याइगु ! छँस वसा
मांया बोल फ, पिने वंसा साहुया डर का, थन ववसा गैल
पु ! गुजोलगु अनर्थ संसार ?” धकाव वं मने आन्दोल
यात । भचा जायेकाव ‘ जुउ जुउगु जुइ, तइ गैल तइ गैल
धाधां सरासर पिहां वँन । थवगु मांजल मध्यं तले वनावं
च्वँन च्वँन ।

(थव बाखं नेपाल-भाषा-बिकाश-मण्डलयागु ‘भी’
पत्रिकास पिहां वये थुंकुगु खव — सम्पादक)

शवयात्राया छगुलि दृश्य व आलोचना

— भाजु माधवमान ‘वृकोदर’

ने० सं० १०७५ चिह्ला २३ न्हु प्रत्येक नेपालमिया
लागी छगुलि तवधंगु दुखदायी न्हु खव । थुखुन्हु सुथसया
११ ताके तिस स्वर्गवासी भी राष्ट्रपिता श्री ५ त्रिभुवनया
पवित्र शव फस - खेल गौचरे थ्यंकल वइ धयागु खँ न्यँनाव
लखं लखं मनुखत नसें मनसें गौचर, आर्यघाट व गौचरं
निसै आर्यघाट तकयागु न्युंक ले खवाल खवाल थ्यंकल वँना
च्वँन । फुक्क शवयागु प्रतीक्षा यायां आकास मार्गें मिखा ब्वया
च्वँन । बल्ल तल्ल न्हिनसया १ ताक तिस शव गौचरे थ्यंकल
वल । पयतुना चर्वपि फुक्क उत्सुकता पूर्वक दैनं । चाकलि

चर्वपि फुक्कसयानं खोबि - धाल हायेकाव श्री ५ त्रिभुवनया
स्मृतिस श्रद्धाञ्जलि अर्पित यात । अन गौचरे हे किपा
(फोटो) कायेगु व स्वां - माल छायेगुलिस् बाधलि ति
विस्तार जुल । अतलि शवयात्रा शुरू जुल । शवया िउने
विभिन्न पार्टीयापि नेतात, उच्च पदस्थ अधिकारी वर्ग, वि-
देशी कुटनीतिज्ञपि व मेमेवपि दु । शवया न्हेव न्हेव छगुलि
फौजी जुलूस मिलिटरी प्रोसेशन (लाइन मिले जुउगु
दफफा) दु । थुकिया नं न्हेव दां - पोल ज्वंपिनिगु छपु-
चल । अन न्हेव हानं बेण्ड बाजा थावपि मिलिटरी दफफा व

मेमेवगु । लेँ सिथे सिथे निखे पाखें दर्शकतयगु जमघत । अन, सु मचा, सु बुढा, सु त्यांचमह सु गरीव, सु अमीर, फुकसयां छगुलि हे अभिलाषा — छगुलि हे उद्देश्य ज्वनाव ताल्लायगु निभाले मौन पूर्वक उपस्थित जुया च्वैन । शव गौचर खेले पिने लाछिस थ्यन । दां व्हलेगु ज्या न जुल । अले शान्त वातावरण छगुलि कोलाहले परिणत जुल । आव अन मनुखतयगु अभिलाषा व उद्देश्य निगुलि कुचा दल । छथोल अन तु दनाव मिखास खोबि लुयेका च्वनिइगु, मेवगु थोल “ महाराज ! महाराज !!, सरकार ! सर-कार !! ” धाधां न्हेव न्हेव व्वाये व्वाये जुइगु । उपि व्वाये जुउपि अपालं यानाव दलित अथवा निम्न वर्ग जुया च्वैन । उपि थवपिनिगु थासं च्यूत जुयाव घ्वातुमतु घ्वाघ्वां न्हेवने पाखे न्हाव वंना च्वंगुलि यानाव थवपिनिगु थासे थुलं च्वेना च्वपित नाप धक्का लाव वैन, गुकि यानाव अशान्तिया श्रुष्ट जुल । अन्हे रक्षक समाज “ अगाडि न बढनुस, अगाडि न बढनुस, शान्त संग वस्तुस, शान्त संग ! ” धकाव चिच्चये यानाव हाला च्वैन । तर न्हेव न्हेव व्वाये जुउपिनिगु न्हासपने थव शब्द दुहां जक नं मत्रं, भन सीमाना पुलाव लेँ दथुस दथुस दुहां वैन । रक्षक जवानं सिथे पाखे घ्वाना घ्वाना व्छत, अथे न गनं शान्ति जुइ हँ ? धाररर धाररर जुल, दां मुंने सिमधवनि बेले हे शव न्हेवनेस थ्यकल वइगु अले पुलिमतयस “ छोला भनेको त्यहाँ ! ” धाधां वाक्कु छिनाव गल-तां ज्वज्व वांछइगु । थुकिया ननिजा स्वरूप प्रार्थीव शवया दर्शनाभिलाषां दना च्वपि भाजु मयजुपि हूलकूल भवतन्त्र जुयेत कुतल यातले शव थवपिनि थासं पुला वने धकइगु अले त्वलये जुयाव तुगल मछिकाव मनयागु उत्कट अभिलाषा मने तुं तयाव लिहां वनिइगु ।

थुली जक गन खब धकाव, गौचरयागु लाछि पुलाव कुहां वसेलि जा भन झन बांमलाकगु घटना घटये जुजु वल । शवयात्रा खोप वनेत बाया वनेगु लं पुल । अन देवपा पति लैया सिथे सिथे वुं सुरक्षा यायेत क - झाल तया तवगु जुया च्वैन । दां व्हलिइपि अफिमरतयसं उकियागु छुं हे पर-वाह मतसे दां व्हलाव वंना च्वैन । दां लाइपिसं नं क-झाल

हे मघासे ख्वाले, लहात-तुनीस इवये इवये पिइसां क - भाले नं दुब्वात । इपि जक मखु मेवपि निरपराधी दर्शक वर्ग न उगु हूलकूल यानाव क - भाले स्वदुउ वैन । मन्नात “ अया ! अया बाबा !! ” धकाव खखना — सलं ग्वाहालि पवना च्वैन । ज्याथ जिथिपि तुति तिल्लप्यकाव “ जि सिइन ! जि सिइन !! ” धकाव सुउगु सलं मिखा भवये भवये कनाव लाला कया च्वैन । तर न्हायामह न्हाकौ हे हाला थच्वे, दां लाकालुकु यायेगु ज्या सिमधव तले इमिसं उकथ हे सांस्ति नयाव च्वनिइगु ।

कं — भाल पुमेलि लं निखेरं परखाल दुगु लं वल । व परखालया दुने छोमा पिना तवगु वुं दु । दां लाइपिसं उगु अन्न — माया नं परवाह मतसे छोमां छोमां व्वाये जुउगुलि अपालं छोमाया क्षति जुल । परखालं पिने लेँ मनुखत मत-वगुं अन दागादुगु जुये मख । आब बानेश्वरे निखेरं लेँ दुगु लेँ थ्यन । लेँ सिथे सिथे व इयाले इयाले जायेक मनुखत दु । अन ला न्हेवने च्वपित घ्वानाव लिज्याहां वनेगु थास दुगु हे मखु, उकि बां व्हलिइ बेले व्हाररर मनुखत न्हे-ज्याहां वइगु अले न्हेवने लावमहसयात पुलिसतयसं पाररर पुररर दाइगु नाप नाप मौका लावसा थवपिसं नं काचाक कयाव खलतीस स्वर्थनिइगु । अनयागु दृश्य ला गुजोलगु जुल धालसा नसा व्हावा व्हाररर भगलत मुंउ वयाव नसा तये त्यन कि भतांचा कयेके थें धकावले जुल । थुली अपोल मानवताया अपमान मेवगु छु मानि ? प्रजानन्त्रे ला प्रजातयगु हे महत्त्व व मान अपाल जुये मावगु खब, गुगु इमिसं थवपिन शासन याइपि शासक वर्ग नाप थवपि-निगु इच्छानुसार ल्ययेगु हक नाप ल्छले दु । उकिसं दलित वर्ग अथवा निम्न वर्गया विरुद्धे उगु उठे जुउगु कदम ला भन अपशाचगु खं खब । छोये धालसा समाज सेवकया दृष्टिकोणं स्वये बेले श्रमिक वर्गयात उच्च स्थान क इपिन मध्यम स्थान विये फु । झीगु स्वास्थोन्नतिस इमिगु गूली लहात दु, मके उली मेवपिनिगु दये थाकुइ । उकि झीसं इमित मानवताया हैसियत क्षमताया दृष्टि स्वये माव । थन्यावगु हे ताल शव आर्यघाटे थ्यन । अन तक हे

गौचरं निसैं दां लायेत ववर्पि लिउ - लिउ न्हेव न्हेव इ ।
उपायेसकं जुलं हे इमि मध्ये अपालसयानं छमोहल दां हे
लाये मखंगु जुये फु । छाये बालसा अन व्याकृ दु निदोल दां,
मनुष्यत दु झिदोल मयाकृ । सालाखाला मूर्ति छमोहल
छमोहल जक तवसां हे पिदोल मनुष्यात मिबे मथव ।
आखिर निदोल मछि दां न कावपिनि कथा थें च्वं, न बिउ
पिनि बिया थें च्वं ।

तर न्ह्यागु हे जुये माव, उखुन्ह राष्ट्रपितायागु स्मृतिस
वसकलयागु पार्थिव शव दर्शन यानाव निफुति खोबि हाये-
काव श्रद्धाञ्जलि अर्पित यायेत ले० मिथे सिथे उपस्थित
जुउपि भाजु - मयजुपित शान्ति व सुव्यवस्था मदुगुया
मुख्य कारण थब हे दां व्हवगुलि खव धकाव धाये फु । अथे
प्रजाया अपमान व हूल - हुज्जत जुइक दां व्हलेगुया पलिसा
उगु दामं कां, खुउ, ल्हात मदुपि थन्यावपि असहाय जनर्पित

मुंकाव तस मुइक भोजन याकां बिउगु जुउसा वरु बांलाइगु
खइ कित स्वास्थ्यालय, शिक्षालय आदि जनहित कार्ये दान
स्वरुप चन्दा बिया बिउगु जुउसां छगुलि उन्नति ला जुइगु
खइ । मखु, शवयात्रा बेले ले० हे मव्हसैं मगावगु खवसां
जुलूसयां शुरुस अथवा अन्ते सुव्यवस्था पूर्वक व्हलेगु याना
बिउगु जुउसां सके उली अशान्ति जुइ मखुगु खइ । थन्यावगु
किसिमं छगुलि हे बांलाकगु व्यवस्था अधिकारी वगैं
यायेगुलिस ध्यान मबिउगुलि व शवयात्रा खुन्हु निम्न वगैं
व ले० उपस्थित भाजु मयजुपिनिगु जात्रा जुउ वंन ।

म्वावल, न्ह्यागुसां वंगु वंने धुकल, आव खुन्हु अन्या-
वगु किसिमं प्रजातन्त्रे प्रजाया अपमान व बेइज्जति व
भिगु सुव्यवस्था मयासे राष्ट्रीय धन बरवाद मजुयेमा
धयागु झीगु परामर्श खव ।

— × — × —

सफुलि आलोचना

ब्याहाँ

मुंनाव पिकावहा-नेपाल साहित्य मन्दिर, खोप;
थावहा-श्री ज्ञानरत्न बज्राचार्य-श्री बागीश्वर छापाखाना,
भोले लायकुसाल, नेपाल । पाना ३६; मुल मो.त.-।४०
जक ।

थव छगुलि चिंनाखँ मुंना तवगु सफुलि खव । थुकिस
खोपयापि प्रतिष्ठित विभिन्न चिंउमितयसं चिंना तवगु १९ पु
कविता दु । थुकिस व्वमितयत खोप देगयागु यथार्था वस्था-
यागु चित्रण व भलक वर्णित याना तवगु प्राप्त जुइ । थव
छगुलि विनाशोन्मुख पाखे वंना च्वर्पि दानुकिजा तताके हेर्पित
विकाशोन्मुख पाखे सालेत प्रोत्साहन बियेगु व जागृति हयेगु
प्रारम्भिक कुतल खव । थन कविवर सिद्धिचरणजुयागु

मन्तव्य उद्धृत यायां समर्थन यानाव धाये धालसा, “निसल
दां त्वादला च्वंगु थवपिनिगु उच्च सांस्कृतिक परम्परायात
स्वाना यंकइगु थव ज्या अत्यन्त सराहनीय जुउ । थव संग्रहे
दुध्याका तवगु अपालं रचना प्रारम्भिक जुया नं उच्च प्रति-
भाया द्योतक जुउ । राष्ट्र निर्माण यायेगु ज्यास थज्यावगु
कृतिया आपालं हे महत्त्व दु । सकलसयानं हे स्वयाव
बननाव थव सफुलि छेस छेस प्रचार याये बह जुउ ।”

प्रारम्भिक दृष्टि थव संग्रह अतिकं उपयोगी व उपादेय
जुउ । उकि थव सफुलि पिकावगुलिस लस तायाव नेपाल
भाषा साहित्य जगत ‘नेपाल साहित्य मन्दिर, खोप’ या
आभारी जुइ ।

श्रेष्ठ प्रकाशनं दकसिवे न्हापां पिकावगु २२ पु बाखं दुगु थ्व बाखं-पुचल खव, गुकिस मध्ये ८ पु ला चिचा जक पुगु दु। थुकिया च्वमि थुगु दं झीगु भासे "मिसा" नांगु प्रथम उपन्यास च्वयाव श्रेष्ठ सिरपा समिति प्रदान यावगु लुं तकमा त्याका दिउम्ह ल्यांचम्ह भाजु धूस्वांसामिजु खव। थुकिया मुल मो. त. १।२० जक व थावम्ह हिम हारती प्रेस।

बहुभाषी देशे गुकथं भाषा समसाधान याये माव धयागु सरल हलया विषय कयाव च्वया तवगु भाषा प्रेमीतयसं स्वये व्हगु बाखं 'स' खव। थुकि झीत भाषा सस्वन्धी खे संकीर्ण भावनां व साम्प्रदायिक विचारं यानाव देशयागु हे स्वतन्त्रतायागु अस्तित्वे खतरा व घक्का लगे जुइ यव धयागु उपदेशात्मक शिक्षा प्राप्त जुउ। 'उपनाम' व 'सभ्यताया पाता' नितानं दुखान्त बाखं खव। न्हापांगु छगुलि अत्यन्त अजुगति पूर्ण काल्पनिक घटनाया आधारे च्वया तवगु खव। च्वमि म्हसिउम्ह च्वमियात थुकिस च्वमिजुयागु व्यक्तिगत छाप खने दुला धयाथे न्हापां अनुभव जुये फु, गुगु च्वमियाके चायेक मचायेक वइगु स्वाभाविक हे खव। लिपायागु बाखंया छेँल मज्वं थें च्वं। छाये धालसा सभ्यता नाप थ्व बाखंया छुं सस्वन्ध हे गनं स्वावगु खने मडु। थुकिस अतिकं लाड-प्यार याना तयेव मचातयगु बानि स्यने यव व आर्थिकावस्था बमलात धायेव मनुख तचोकं दुख सिये यव धयागु खेँ उल्लेख याना तवगु दु। ख नं थ्व आर्थिक जमाना खव। अर्थ दुसा सकतां दु, अर्थ विना छुं नं मडु।

भीगु समाजे अपाल दुर्गुण दु। थ्व तंकाव समाज सुधार यायेगु उद्देश्यं च्वया तवगु बाखं मध्ये 'अले सु दोषी सा?', 'विद्रोही', 'इज्जत' व 'न्हााना हे च्वन' निये व्ह जुउ। 'कला' धयागु बाखने च्वमि लोहंत-कर्मितयगु थव-पिनिगु ज्यास तन्मयता व इमिगु शोचनीय दरिद्रावस्थाया चित्रण बांलाक याना तवगु दु। मेमेवगु बाखं स्वये 'युगया स' उपायेचोकं बांलाक धाये मजिउ, गुकिस भि यावगु सत्तास मभि जुउ वंगु युगया हे प्रभाव धकाव कथना तवगु दु। गटीया कथानक बांलाक जुउ। थुजोलगु कथानक कयाव बाखं च्वयेगु थाकु। थुकि सिये दु, च्वमि छम्ह सफल

बाखं-मोल खव। भी थास स्वीशिक्षाया अपालं अभाव दु। सम्पन्न मिसातय पाखें नं थ्व अभाव आंशिक रूपं पूर्ति जुये फु। बस थ्वहे विषय कयाव च्वया तवगु आदर्शनीय बाखं 'प्रगतिया त्वाथ' खव।

नेपाले प्रजातन्त्रया लहर वल। तर नेता धावपिनिगु गदारी व विश्वासघातं यानाव बेधे जुउगु अव्यवस्थाया आलोचना यायां राजनैतिक विषये थियाव च्वया तवगु 'द्रोही' दुखान्त बाखं नं बांलाक हे धाये माव। परन्तु थुकिस उपायेचोकं तच्चवम्ह छम्ह थव हितैपीम्ह उसांय मडुम्ह पोसायागु खेँ मदिक्क ताउतक डाक्टर थें न्हावम्हसयां न्यका तवगु भचा अस्वाभाविक थें च्वं।

प्रेमयागु समस्या हे तचोकं नित्तु निलाव स्वया च्वंगु दु, गुकियात तसकं विद्वानपिसं नापं पयनां पयने थाकु। हः 'नैतिक पतन' धयागु नं थुजोलगु हे प्रेम - बाखं मध्ये छपु खव। वासना पूर्ण काम ला वा पवित्र प्रेम हे ला-थ्व छुतये यायेगु च्वमितयत हे तोलताव थुकिया शिर्षक मेवगु हे हिइका बिउगुसा थुकिया महत्त्व भन जोइगु खव।

पारिवारिक त्वापु व थाकुगु सांसारिक नित्य कर्म वाक्क वयेकाव मनुख गुबेलें कुचाये फु -- थुकिस छुं सदेह मडु। तर थुकि तरे जुयेगु हे सकल मानवीय जीवन खव। बस पथभ्रष्ट जुयाव कुमार्गे वने त्यम्ह हीरानानीया भालत-यागु हृदय परिवर्तन याकाव वयात सन्मार्गे वयेका तवगु च्वमियागु अतिम बाखं 'जिपि नं मनु ख' नं तसकं हे बांलाक जुउ।

'चिचा' धयागु बाखं च्यापु छायावादी चिचा पुगु उगु थुगु विषये चिचाव दैना च्वंगु बाखंचत खव। थुकिया सन्देश, उपदेश, व शिक्षा थुयेकेत साधारणपि च्वमि जक मखु सवसिउपि नापं अलमलये जुये फु। तर्क जक सवसा छायावादी कविताया थें थुकिया नं अपालं अर्थ छ्वाये जिउ। थुकिस अपालं अनिश्चितता व अस्पष्टता दुगुलि स जक सवसा न्हावम्हसयां नं च्वमि गुगु मति तुंनाव च्ववगु खव उकि भिन्न हे नं अर्थ वयेक छ्वाये जिउ।

थुकिस सके सुयां मत-विभिन्नता दइ मखु कि यद्यपि सांस्कृतिक दृष्टि नेपाल भाषा साहित्य तसकं तवमि जुया

चवंगु दुसां आधुनिक शैक्षिक प्रणालीया दंगं चवया तवगु सफुलि थुकिस म्ह हे दु । थव अभाव पूर्ति जुइगु चवमिया कुतल सराहनीय जुउ । सफुलिया छैल हे स्पष्ट सिधे दु कि थव छगुलि ब्वाला खव, गुक्रिया ब्वाला कावगु जलं थवपि-निगु भासं ब्वैतेगु साधन मइयाव अशिक्षाया अन्धकारे लाना च्वपि मेवगु भास मपवपि नेपाल भाषीपित थवपि-निगु मां-भासं शिक्षा प्राप्त यानाव भिगु लं न्ह्यबवायेन अपालं ग्वाहालि व फायदा विइ । हानं थुकि यानाव शिक्षा प्राप्त यायेया निरति तवता भाषा सयेके मालाव विरति वैन चवगु इमिगु चिचा हाकलगु जीवनया अमुख्य इल नं अपाल वचये

जुइ

चवमिजु हिन्दी साहित्यं पूरा प्रभावित जुया च्वंगु दु धयागु वसकलयागु बाख कचायेक ब्वैना स्वयेव सिधे दु । वसकलया बाखं च्वइगु कला (Technique), शैली, प्रणाली, तरीका ब्याक हिन्दी तालयागु हे जुया च्वैन । थुयास तक कि अपाल पात्रया नामकरणे समेत हिन्दीकरण खँने दु । न्ह्यागुसां चवमि छम्ह सफल कहानीकार खव धयागु थव 'ब्वालां' संकेत याना च्वंगु दु । उकि वसकल-यागु थव सफुलि ब्वमितयसं पाठचाये वह जुउ ।

आकांक्षा

—भाजु तिलक प्रकाश

कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै,
 मखु थव फी लः लुइगु ज्याजिं याय् त्यनागु खहे मखु,
 मखु थव हे नं तिस्सिना फी रस व सरसं हाय्कचगु ।
 कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै,
 कल्पना मखु जिगु हुं गगने महल दन्यगु धास्थ्य नं,
 डाय् मसयकं ब्वाय्गु तरलं मखु थव जिगु संतव्य नं,
 कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै,
 भिगु ज्याया भिगु फल वै थुलि खँ नित ध्रुव सत्य खः
 भ्रष्ट कार्य ध्वस्त जुइ अलय अस्त नं थः छाय् मज्जी ?
 कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै,
 कागु नाखं छै त आहुति याय्गु इच्छा जिगु मखु
 धूर्त पापी दुस्त जनया नाश याय् न जि वैम्ह खः
 कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै,
 कल्पना खः न्हां थ्वहे जिगु प्रगति शान्ति थौं जगय्
 अखिल दुनियां एक याये स्वर्ग अलय थन छाय् मवै ।
 कल्पनाया तेज जगते छुं निह लिपते छाय मब्बै ।

सम्पादकीय—

पिंगुलिगु विश्व बौद्ध सम्मेलन

नेपाले जुइगु

आकिकं अर्थात् बुद्ध सम्बन्ध २५०० स पिंगुलिगु विश्व बौद्ध सम्मेलन भी थास नेपाले हे जुइ त्यंगु दु धयागु सल न्येताव सु जक नेपाली लस मताइ ? थव भोगीगु गौरव खव कि बुद्ध छम्हे नेपाली हे खव । भगवान बुद्धजुयागु हे जन्म स्थाने आव थव सम्मेलन जुइ त्यंगु दु, उकि थुकिया महत्त्व झन तच्चया च्वंगु दु । हानं पिंगुलि नांदंगु बौद्ध धाम मध्ये दकसिबे महत्त्वपूर्णगु लुम्बिनीया दर्शनार्थ इच्छुक जुया च्वंगु विभिन्न राष्ट्रयापि अत्याखं मनुखत थव सम्मेलने बोति काल वयेत उत्सुक जुया च्वंगु फु । न्हापा राणाशासन काले थें विदेशीतयत नेपाल दुहायेत थाकुका तवगु आव म्दुगुलि नं थव सम्मेलने अपालं विदेशी प्रतिनिधिपि, पाठापि व दर्शकपि वये फु । नेपालयापि बौद्ध जनतां स्वयं अनुभव हे याना वया च्वंगु दु कि न्हापा राणा तयगु पालास नेपाले बुद्ध धर्म थकायेके मबिसे थुकियात कयला बया च्वंगु दु । भाग्यवश आव थव पंगल मदया वैन, गुकिया परिणाम स्वरुप आव बौद्ध प्रधान देश नेपाले नं थव सम्मेलन जुये त्यंगु खव । थुगु दृष्टि नं थव सम्मेलनया महत्त्व म्ह खने मजिउ ।

दकसिबे न्हापांगु विश्व बौद्ध सम्मेलन सन १९५० स लंकाया राजधानी कोलम्बोस जुल । अनलि सन १९५२ स तिगुलिगु सम्मेलन जापानया राजधानी टोक्योस न्यायेकल । थगुने अर्थात् सन १९५४ स वर्माया राजधानी गुने स्वगुलिगु सम्मेलन सुसम्पन्न जुया वैन । आव सन १९५६ स झी थास नेपाले जुये त्यंगु सम्मेलन पिंगुलिगु खव ।

थव पिंगुलिगु विश्व बौद्ध सम्मेलन धर्मोदय सभाया तत्वावधाने जुये त्यंगु खव, गुकि झीत न्हापा नं तथागत बुद्धया अग्रश्रावकपि सारिपुत्र सहामौढल्यायनजुपिनिगु पवित्र धातु दर्शन विद्येगु श्रेय प्राप्त याये धुंकुगु दु । आव नं थवहे सभां नेपाल सरकार व नेपाली जनताया ग्वाहालि व सहयोगे उक्त सम्मेलनया गोसाल रुये त्यंगु खव ।

नेपाल सरकार ला धर्मोदय सभायात उक्त सम्मेलन

सफलपूर्वक यायेत मावको ग्वाहालि व सहयोग बिइगु निश्चित जुया च्वंगु दु । थगुने सन १९५४ स बैशाख पुन्हि खुन्हु रगुने (बर्मस) जुउगु खुगुलिगु संभायनास झी राष्ट्रपिता स्व. जुजु श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवनजुं 'थव शुभ समारोहे छिकिपि सकलसयात थव खँ सिपेके विद्ये दुगुलि जि शक्तिक लस ताया कि जिगु सरकार बुद्ध सम्बन्ध २५०० या उपलक्षे छगुलि विश्व बौद्ध सम्मेलन सलतेगु इच्छा व्यक्त यावगु दु' धका थवगु शुभ सन्देश व्ख्या बिज्यावगु दु । थुली जक मखु हान नेपाल सरकारयाम्ह प्रधान मन्त्रीया हैसियतं श्री मातृकाप्रसादजुं थवहे संगायनास व्ख्यागु सन्देशे धर्मोदय सभां न्यायेकइगु थव सम्मेलनया निति सरकार पाखें यथाशक्य ग्वाहालि विद्येगु धकाव घोषणा याना दिये धुंकुगु दु । अनलि क्याबिनेटे नं थव खँ पास जुइ धुंकुगु दु धयागु धर्मोदय सभा पाखें ज्ञात जुउगु दु । थले नेपालया पाखें बोति काल विजयवम्ह प्रतिनिधि-नायक श्री भदन्त आनन्द कौशल्यायनजुं थगुने बर्मस जुउगु स्वंगुलिगु विश्व बौद्ध सम्मेलने पिंगुलिगु सम्मेलन नेपाले यायेगु हा-पति (निमन्त्रणा-पत्र) ज्वंताव तया बिज्यावगु प्रस्ताव नं निर्विरोध स्वीकृत जुये धुंकल । उकि आकिकं नेपाले थव सम्मेलन जुइगु पूरा कोलजिया च्वंगु दु ।

परन्तु दुखयागु विषयला थव खव कि थुपायेधंगु महत्त्वपूर्णगु अन्तरराष्ट्रीय सम्मेलन थें न्यायेकेगु सम्बन्धे न आव तक नेपाल सरकार पाखें छु प्रबन्ध छुने त्यंगु खँ न्येने दु; न धर्मोदय सभाया कार्यकारिणी सदस्यपि मुंताव थुखे पाखे तत्परता वषंगु हे आव तक स्वये दु । थुजालगु सम्मेलन-गुगु छन्हु निन्हु जक सिधइगु मखु-यायेत ला दैलि न्हेवं निसे हे गोसाल ग्वये मावगु आवश्यकता दु, नत्र झीपि थुकिम असफल जुयेकाव भीगु राष्ट्रया हे नां वंका च्वंगु मालिइ । उकि थव खँ झीस आवं निसे हे ध्यान विद्ये वह जुउ ।

थुजालगु अन्तरराष्ट्रीय सम्मेलन न्यायेकेत अपालं

दाम खर्च जुइगु स्वाभाविक हे खव । न्हापा न्हापा नं मेमेवगु दशं थुजोलगु शुभ कार्ये अपालं दाम खर्च याये धुकल । स्वंगुलिगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया निति थगुने बर्मा छगुलि करोड तका फ्यावगु जुया च्वन । तर झीगु देश धालसा चीमिगुलि झीसं थुकथं खर्च याये फइ मखु थ्व खँ अवश्य खव । अथे नं भीगु देशया औगात कथं भीसं थुकिया निति मावको खर्च यायेगुलिस ला लिलफल स्वये जिइ मखु । वंगु निगुलिगु सम्मेलन नं जापानं चन्दाया हे आधारं न्यायेका वंगु खव । भाव भी थास थ्व महान ज्या सफल व सम्पन्न बाये मावगु नं चन्दास हे आधारित जुया च्वंगु दु । थुकियात सरकारी आर्थिक ग्वाहालि ला दइगु हे जुल । थ्व तोलताव नेपालयापि सकल जनतां नं थुज्यावगु पुण्य कार्ये नुगल-पा ह्वयेकाव अवश्य चन्दा प्रदान याना हे दिइ, छाये धालसा थुजोलगु सुअवसर भी थास वइगु भीगु निति साप हे थाकु । अथे नं मगाना वैन बालसा थुगु तवधंगु ज्याया निति झीसं पिने नं लहात फये जिउ, गथे कि जापाने जुउगु निगुलिगु सम्मेलनयात चन्दाया रूपे हिन्दुस्तानयाम्ह श्री विडलाजु पाखें पिदोल तकाया आधिक ग्वाहालि प्राप्त जुउगु दु ।

थ्व सम्मेलन सतिना वव लिसे नेपाल सरकार व धर्मोदय सभायागु ला धाये हे स्ववल नापनापं भीगु बोहले नं अपालं उत्तरदायित्व लाव वया च्वंगु दु । थ्व सम्मेलने बोति कायेत देश देशान्तरं म्हायां म्हाछि २००।२५० म्हा नि विदेशी पाहाँपि नेपाल वयेफु । अनलि थवपिनिगु देशया विभिन्न थासं वइपि प्रतिनिधिपि नं अपालं दइ तिनि । थुपि सकलसयागु छकोलं नये त्वंने व च्वंनेगुया निशुल्क प्रबन्ध याये मावगु दु । हानं व्यवस्थित कार्यक्रम दयेकाव विदेशी प्रतिनिधिपित झी थासयागु व्याक्र स्वये बहगु थास क्यंन। व्छयेगु नं भीगु कर्तव्य हे जुल । याता-यातयागु सुप्रबन्ध दयेकाव प्रत्येक राष्ट्रयापि प्रतिनिधिपित लुम्बिनि क्यंन। व्छयेगु ला भन हे अत्यावश्यक जुउ । उकिसं फवसा झीसं थवपिनिगु सांस्कृतिक चिन्ह दुगु छुं बस्तु उपहार स्वरुप इमित बिया व्छयेगु व्यवस्था

याये फयेके माव । अनलि सम्मेलन जुया च्वंतले विदेशी-तय निति धर्मोदय सभा पाखें अंग्रेजी भासं छगुलि विशेष बुलेटिन पिकयाव सम्मेलने जुइगु प्रत्येक समाचार हिन्दिह प्रसारित याये फयेके माव । थुली जक मखु प्रचारया निति ला विभिन्न क्षेत्रे भीसं अपालं दाम खर्च याये मालिइ तिनि । फवसा ला झीसं उक्त सम्मेलन हे लुम्बिनीस याये माव, तर यातायातया दृष्टिं आवायात थ्व सम्भव मखुनि । उकि राजधानी कान्तिपुरे हे उगु सम्मेलन न्यायेकेगु भिनिइ । सम्मेलन सिधयेकाव प्रतिनिधिपित भीगु सस्कृति अवगत याकेत फवसा सांस्कृतिक प्रदर्शनी, प्याखं आदिया आयोजना यानाव बांलाक क्यंन। व्छये माव । सम्मेलन न्यायेके न्हेव हे “दि वर्ल्ड फेलोशिप अफ बुद्धिष्ट” याम्ह सभापति डाक्टर जि० पि० मलालाशेकर थें अनुभवपीपिके बांलाक समधाल काये माव । फुसा थुकिया (WFB) नेपाल कच्चा छगुलि नं चायेकेगु झीगु निति श्रेयस्कर हे जुइ ।

धाथे धाये माल धालसा आब तक अनेक प्रकारयागु बाधाविघ्न चियेकाव संसारे मानव कल्याण जुइगु चिरस्थायी जुया वया च्वंगु धर्म मध्ये छगुलि मात्र धर्म बुद्धधर्म हे खव । थ्व लुमंके बह जुउ कि न्याय अर्थात सुरक्षा विना शान्ति झीत गुबेलें प्राप्त जुइ मखु । भगवान बुद्धयागु अमृतोपदेश प्रसार व प्रचार यानाव थुकथं बराबर सम्मेलन न्यायेकाव विव्व बौद्ध भ्रातृत्व स्वंनेगु अतिक हे जरुरत दु-उकिसं थौं न्हेयागु परमाणु बम व उद्जन बम थें न्यावगु विना-शकारी अस्त्रशस्त्रया आविष्कार जुया च्वंगु जमानास । थुकथं बौद्ध सिद्धान्तया आधारे विश्व शान्ति स्वंनेगु झीगु परम कर्तव्य व कुतल जुयं माव । थुकथं छथास मुंनेगु सुअवसर विभिन्न राष्ट्रयापि बौद्धतय दथुस मैत्री सम्बन्ध तचोकं स्यलाइ-थ्व धाये मावगु महु । बस अले झीसं गौरव पूर्वक दावा याये फइ कि थ्वहे छगुलि मात्र विश्व शान्तिया लँ व तरीका खव । अन्ते बुद्ध नेपाल व एशियाया जक मखु विश्वया हे प्रकाश जुयेमा धयागु हादिक कामना दु ।

लोलमंका दिये मते

छम्ह बेल-नां चाकु-नां ज्योतिषं धावगु दु-थुगुसिस
१०७५ या दुने छम्ह न्हुलम्ह मलख जुउ वइगु दु । तर अथे
धकाव छिकिपि ग्याना दिये मावगु म्हु ।

ध्व मलख बज्र-मलख, गोंगल मलख, पा-मलख,
मि-मलख थें ग्यानापुसे च्वनिइ मखु । ध्व खब सफुलि-मलख ।

“मलख”

(चिँना खँ मुँना)

चिउमि- रे. र. न. स्यस्य

छिछि.....ह्याक्का थावसां ब्यावगु हे मखुका !

भिगु साबुनं थाये मावका, अले धकाव ब्याइ ।

गन हु अज्यावगु भिगु साबुं ?

क.....नेपाल साबुन कार्यालयस भासँ रे । छि थवगु
लं बांलाकेगु व ताउ तुयेकेगुसा गुबेलें लोलमंका दिये मते:—

नेपाल साबुन कार्यालय लि०,
खुसिबहिल, येँ ।

थवगु घेवां बचे याना दिसँ । थवगु वसत बचे याना
दिमँ । झासँ, माइ शपस दुहां झासँ अले थवगु वसत हीका
दिमँ । माइ शपस छिगु वसत स्वच्छ साक जुइ । थुकिया
रङ्ग गुबेलें स्यनिइ मखु । आकार व ढाँचा स्यनिइ मखु ।
न्हुलगु थें छिगु वसत सदां थिइ ।

1/3, New Road
Kathmandu, Nepal.

छिगु सेवास:-

My Shop

‘थौंकन्हे’ या ल्हापं

दँछिया { नेपालयात मो. तका २१- } छगुलिया १२०
 { भारतयात कं. तका २) }

स्वदेशी वस्तुकस मतिना याना दिस ! नेपालस तयार जुगु साल पोलथळा दिसं !!

धुम्रपानया सुखानुभूति लूटे याये यवसा

अवश्य लुमंका दिसं

हिमाल

नेपालस मनुख-ल्याख अल्याखं बढे जुया वया च्वंगु दु । मनुखत धालसा ज्या मदयाव वेकार उखें थुखें चाकहिला च्वंगु दु । थुकिया दुष्परिणाम स्वरुप वदमाश, लुच्चा, ह्येकुचा -देव, खूं, दाखूं, व लुटाहातयगु ररुया न्हिया न्हियं अपाल दया वयाव देशस अशान्ति हे न्यना च्वंगु दु । थव व्याक अशान्तिदायक जदिल समस्याया छगुलि मात्र हल उद्योग खव । उद्योग बढे याये यवसा स्वदेश मालयात न्यानाव प्रोत्साहन बिया दिसं

सु तवमि सु चीमि, सु तवधं सु चोधं, सु ज्याथ सु जिथि, सु मिसा सु मिजं, सु ल्यायं ह्य सु ल्यासे सकलसयातं वजारस लववगु व पायेछिगु छं चुरथ दुसा व खवः—

हिमाल चुरोट

गुगु दंगुलिम धाये ला, सावगुलिम धाये ला व भिगुलिम धाये ला बेजोड खव उकि हे थव न्हिन्हि लोकप्रिय जुयाव नेपाल भरस चले जुया वया च्वंगु दु शदरे-हाटे, महलस-बलचाम, मेलास-जात्रास, छे-ले, गुंस-बुंस, लाछिस-गल्लोस व न्हाथासं न्हाहसयानं थ्वहे चुरथया नस्वावगु कुं ल्हया च्वंगु नताइ, गुकि यानाव छि नं थुकियात अवश्यं थव नाला मदिसे हे च्वेन फइ मखु । थुकियागु मजा छोकल लूटे याना दिये धुन धायेव छित मेवगु छुं हे चुरथ गुवेले त्वंना दिये यइ मखु । थव छकोल त्वंना दिल धायेव छि न्हावेले पलके थुइ । कासा, छि नं थनि निसे थ्वहे चुरथ जक त्वंना दियेगु याना दिसं ।

प्रकाशक-रत्नमान सिंह, १२२, त्यौड टोल, काठमाडौं ।

मुद्रक-नेपाल प्रेस, १२२, त्यौड टोल, काठमाडौं ।